

SIIPIRIKKO 2/95

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Jukka Matero Matarakatu 15, 80130 Joensuu

Varapuheenjohtaja: Hannu Huuskonen Kaislarannantie 1 D 14, 80140 Joensuu, puh 973-803995

Sihteeri: Jarno Sormunen Hyttitie 6 B 8, 80170 Joensuu, puh 973-896285

Rahastonhoitaja: Olli Virmajoki Huhtilammentie 401 82180 Huhtilampi puh 973-792418

Muut hallituksen jäsenet:

Harri Koskinen Noljaantie 86 B 15, 80140 Joensuu, puh 973-803022

Kimmo Koskela Asikaisentie 1, 80260 Joensuu puh 973-33397

Petri Palviainen Vilpolantie 5, 80130 Joensuu, puh 973-229805

IBA- ja ruisräikkävastaava: Petri Hottola, Puronsuunkatu 4 A 1, 80160 Joensuu, puh 973-821728

Lehden toimituskunta: Harri Kontkanen Koulukatu 27 A 6, 80100 Joensuu, puh 120376 (vastaava toimittaja), Juhani Hyttinen Sorvarinkatu 6 80160 Joensuu puh 821482

Tilausasiat: Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v.1995 on 60 mk (opiskelijat 45 mk, perhejäsenmaksu 15 mk). Siipirikon tilausmaksu v.1995 60 mk. Irtonumerot vuosikertaan 1981 asti 4 mk (juhlanumero 15 mk), vuosikerrat 1982-5 mk +postikulut.

Yhdistyksen tili: SYP Joensuu 201620 - 337216/Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu. (Muut kuin jäsenmaksut osoitetaan tälle tilille; esim. maksut irtonumeroista yms. - ilmoita pankkisiirtolomakkeella viestinä, mitä olet maksanut)

Jäsenmaksutili: PSP KO 2095 806/Lintutieteellisten Yhdistysten Liitto r.y./PL 17 (Vesitorni) 18101 Heinola.

Kansi: Käenpiika. © Hannu Eskonen

SISÄLLYSLUETTELO

sivu

Kevätmuutto 1994 Pohjois-Karjalassa: Hannu Huuskonen, Petri Palviainen, Ari Parviainen & Jarno Sormunen	3
Yölaulajat 1994 Pohjois-Karjalassa: Markku Halonen	17
Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 1993 ja 1994: Hannu Lehtoranta	20
Ajankohtaista	24
Yhdistystiedote	26
Suojelu	28
Viimeaikaisia havaintoja	30

KEVÄTMUUTTO 1994 POHJOIS-KARJALASSA

Hannu Huuskonen, Petri Palviainen, Ari Parviainen & Jarno Sormunen

Havainnoijat: *Juuan lintuharrastajat r.y.:* Hannu Lehtoranta = HL, Aila Lehtoranta, Jari Halonen = JH, Henna Halonen = HH, Jouni Lehtoranta = JoL, Jukka Lehtoranta = JuL, Reima Louhelainen = RL, *Liekka:* Esko Lappi = EL, Sami Korhonen = SK, Ari Kokkonen = AK, Juhani Mauranen = JMr, Jorma Riikonen = JR, Markku Tolvanen = MT, *Muu PK:* Tuomo Eronen = TE, Markku Halonen = MH, Jan Hemming = JH, Petri Hottola = PH, Vesa Jouhki = VJ, Hannu Kivivuori = HKi, Harri Kontkanen = HK, Karri Kuitunen = KK, Harri Kämäräinen = HKä, Mauri Leivo = ML, Veikko Makkonen = VM, Antti Marjokorpi = AM, Jukka Matero = JMa, Heino Mertanen = HM, Juha Miettinen = JM, Pertti Mähönen = PM, Toni Nevalainen = TN, Keijo Nuutinen = KN, Petri Palviainen = PP, Riitta-Liisa Pankkoski = RLP, Ari Parviainen = AP, Auli Patjas = AuP, Hannu Piironen = HP, Matti Piironen = MP, Harto Päivinen = HPä, Heikki Pönnkä = HPö, Raimo Rajamäki = RR, Hannu Räsänen = HR, Jouko Räsänen = JR, Johanna Saarenmäki = JS, Andreas Siivonen = AS, Jarno Sormunen = JS, Veli-Matti Sorvari = VMS, Jouko Tiussa = JT, Antti Vänskä = AV ja Pentti Zetterberg = PZ.

Lyhenteet: T = talvehtinut, m = muuttava, esim 456/9a m = 456 muuttavaa yhdeksässä parvessa, p = paikallinen, r = rengastettu, ä = äännelevä, Ä = laulava, kier = kiertelevä, ♂ = koiras ja ♀ = naaras, imm. = esiakuinen

Taulukko 1. Kevään säätila (keskiarvot) LIEKSA, Lampela ja JOENSUU, Onttola (ilm. EL)

	Lämpötila °C		Sademäärä mm	
	1994	1961-90	1994	1961-90
maaliskuu		-5,3		31
	-5,2	-5,4	86	32
huhtikuu		+0,7		34
	+3,4	+0,8	46	35
toukokuu		+8,0		41
	+6,4	+8,3	35	36
kesäkuu		+13,8		62
	+13,4	+14,2	55	61

Fenologisesti aikaisia ja mielenkiintoisia havaintoja:

Kursiivi = uusi saapumisennätys, *alleiviivaus* = saapumisennätystä sivuava, (- vrk) = saapumisennätys ylittyy x vrk:lla, (+ vrk) = jää uupumaan x vrk:lla saapumisennätyksestä

<i>Kaakkuri</i>	28.4.	Joe Nepenmäki	1m	AP	sivuava	(±0vrk)
<i>Pikkujoutsen</i>	24.4.	Toh	?	MH?		(+2vrk)
<i>Ruisräikkä</i>	12.5.	Vär Sääperi	1p	HK, PP	ennätys	(-7vrk)
<i>Pikkutylli</i>	15.4.	Kes Mäntyniemi	1p	AP	ennätys	(-1vrk)
<i>Suosirri</i>	2.5.	Joe Kontiosuo	1p	PP		(+1vrk)
<i>Jänkäsirriäinen</i>	21.5.	Ilo Sonkaja	1m	PZ	ennätys	(-5vrk)
<i>Rantasipi</i>	23.4.	Vär Sääperi	1Ä	PP		(+1vrk)
<i>Liro</i>	22.4.	?	?	MH?	ennätys	(-1vrk)
<i>Vesipääsky</i>	21.5.	Ilo Sonkaja	3m	PZ		(+1vrk)
<i>Merikihu</i>	11.5.	Joe Linnunlahti	1p	PZ	ennätys	(-1vrk)
<i>Selkälökki</i>	6.4.	Joe Hasaniemi	1p	PP		(+3vrk)
<i>Kalatiira</i>	29.4.	Kit Päätyeenlahti	1p	VM, AP	ennätys	(-1vrk)

Keltavästäräkki	26.4.	Vär Sääperi	1p	AP	(+2vrk)
Lapinharakka	13.3.	Kit Palo-oja	1p	PZ	(+1vrk)
Kottarainen	13.3.	Kit kaatopaikka	1p	VM	(+2vrk)
Ruokokerttunen	1.5.	Joe Honkaniemi	1p	AuP ennätys	(-3vrk)
Viitakerttunen	19.5.	Ilo Kivilahti	1	RLP	(+2vrk)
Kultarinta	18.5.	Lie Partalanmäki	1p	AK	(+3vrk)
Kulorastas	6.4.	Vär Sääperi	1kier	HK, PP, AV	(+3vrk)

PÄÄMUUTTO KEVÄÄLLÄ 1994

Vesilinnut (uikuista nokikanaan)

Ensimmäinen **silkkuiukku** havaittiin vasta 22.4. Kit Hyyppiällä (VM). Pohjoisemmaksi Lieksaan ensimmäinen 'pulloharja' ehätti pari päivää perässä eli 24.4. (AK, EL). Enemmälti silkkuiukkuja alkoi liikkua huhti-toukokuun vaihteessa (28.4. Kon Pitkäranta 25p, 1.5. Joe Linnunlahti 65p ja 5.5. Joe Linnunlahti 115p; AP). Pääjoukot alkoivat tulla siis melko pian ensihavainnon jälkeen. Myös Lieksassa silkkuiukut runsastuivat heti kuun vaihteessa (1.5. Lie Lieksanjokisu > 30p EL). Ensimmäiset **härkälinnut** saapuivat 22.4. (MH?) eli silkkuiukujen kera samaan aikaan, mutta havaintojen vähyden johdosta pääjoukkojen tulo jää arvuutteluksi. Kuun vaihteeseen sopi myös **mustakurku-uikkujen** saapumissuunnitelmiin, sillä ensihavainnot kirjattiin 29.4. Kit Päätteenlahdelta (1p; AP) ja 30.4. Joe Noljaan 'suisolta' (2p; PZ). Seuraavana päivänä eli 1.5. Joe Linnunlahdella sukelte- li jo neljä yksilöä (AP). Muuton jatkokehityksen seuraamista hankaloitti tästä eteenpäin kirjattujen havaintojen puuttuminen.

Kaulushaikarasta ilmoitettiin kevähavaintoja myös vähän. Varsin aikaiset kaksi yksilöä puhaltelivat 30.4. Kit Päätteenlahdella (MH) ja Vär Uudenkylänlammelle aluevaltauksen teki yksi huutelija 5.5. (HKi).

Ensihavainnot **sinisorsista** tehtiin 26.3. Joe Karsikossa (5p; PP), mutta pääjoukkojen saapumista saatiin odotella aina 18.4. asti. Tällöin AP ja AV laskivat 150 paikallista lintua Lip Viinijärven pelloilta. Vär Sääperillä oli jo vuorokautta myöhemmin eli 19.4. 400 paikallista (AP ym.) ja 20.4. lähes 500 yksilöä (HKi). Lieksassa sinisorsien luvussa päästiin toiselle sadalle 23.4. (58♂ + 52♀; AK). PZ näki ensimmäiset **tavit** (1/1p) Joe Karsikon sulalla 13.4., mutta vasta kymmenen päivää myöhemmin (23.4.) alkoi sulilla näkyä enemmälti tavivilskettä, jolloin Kit Kiteenlahdella VM havaitsi 70 lintua lepäilemässä. Vielä lisää kolme päivää (26.4.) ja Toh Valkeasuolla oli 350 lintua lepopausilla (HK

ym.). AP ja AV ynnäsivät 29.4. Vär Sääperiltä vielä 330 yksilöä ja AV yksikseen 200p 3.5. Out Sysmäjärveltä. Ilmoitukset **heinätaveista** olivat taas kerran niukat. Ensimmäiset 1/1p havaitsivat 17.4. PZ ja AP Joe Pielisjokisuulla. Toh Valkeasuolla oli 26.4. 2♂ paikallisena (AP).

Jouhisorsien esiinmarssi tapahtui yhden uroksen voimin 18.4. Lip Viinijärvellä (AP). Seuraavana päivänä yksinäiset urokset nähtiin myös Vär Sääperillä (HKi) ja Joe Karsikon sulalla (AP). Sankemat joukot alkoivat liikehtiä huhti-toukokuun vaihteessa, jolloin (27.4.) Vär Sääperillä HK ja PM näkivät 45 piikkipyrstöä paikallisina ja Out Sysmäjärvellä (3.5.) AV laski 50 yksilöä. **Haapanat** avasivat tänä vuonna kauden varsin ajoissa, sillä 9.4. Out Sysmäjärvellä (PZ) oli yksi uros paikalla. Sitä vastoin pohjoisemmaksi Lie Lieksanjokisuulle 'viiruotsat' saapuivat 4 yksilön voimin vasta 23.4. (AK, EL), mikä tosin lienee hieman normaalia aikaisempi ilmeneminen. Kun Lieksaan vasta saapuivat ensimmäiset, alkoivat massat todenteolla jo tunkea läänin eteläisemmille alueille. Vär Sääperille kehkeytyi seuraavanlainen lukusarja: 27.4. 80p (HK, PM), 28.4. 120p (HKi), 29.4. 180p (AP, AV), 1.5. 210p (VMS), 4.5. 200p (AP, JR), 5.5. 300p (AP) ja 6.5. 220p (PH). Väliin mahtuu yksi havainto 3.5. Out Sysmäjärveltä (AV), missä oli 350 yksilön lössi. Noina päivinä on ollut melkoista vilinää lintusulilla. **Lapasorsien** kohdalla luvut ovat melko vaatimattomia, mutta ovathan ne muutenkin melko harvalukuisia pesijöitä maassamme. 21.4. saapuivat ensimmäiset PK:aan ja päivää myöhemmin Kit Kiteenjärvellä uiskenteli neljä latuskanokkaa (VM). Vär Sääperillä oli 28.4. 7p (HKi).

Ensimmäiset **tukkasotkat** saapuivat 20.4., mutta vasta loppukuusta niitä alkoi olla enemmälti. 28.4. Vär Sääperillä oli 14 paikalla (HKi) ja 30 Joe Utrassa (TN). Out Sysmäjärvellä 'tukkiksia' oli 90 paikallisena 3.5. (AV). **Punasotkat** olivat liikkeellä hieman aiemmin kuin tukkasotkat eli 17.4. oli 3p Kit Kiteenjärvellä (VM). Lieksaan ensimmäinen yksinäinen uros ehätti vasta 7.5.

Taulukko 2. Aikaisimmat havaintopäivämäärät lajeittain.

Kuikka	24.4.	Meriharakka	28.4.	Pikkulepinkäinen	26.5.
Kaakkuri	28.4.	Töyhtöhyppä	31.3.	Kuhankeittäjä	29.5.
Silkkuiukku	22.4.	Tylli	16.5.	Kottarainen	13.3.
Härkälintu	22.4.	Pikkutylli	15.4.	Mustavaris	10.3.
Mustakurku-uukku	29.4.	Karikukko	19.5.	Peukaloinen	9.4.
Merimetso	12.4.	Tundrakurmitsa	22.5.	Rautiainen	11.4.
Kaulushaikara	30.4.	Kapustarinta	13.4.	Viitasirkkalintu	10.6.
Sinisorsa	26.3.	Pikkusirri	21.5.	Pensassirkkalintu	2.6.
Tavi	13.4.	Lapinsirri	9.5.	Ruokokerttunen	1.5.
Heinätavi	17.4.	Suosirri	2.5.	Viitakerttunen	19.5.
Jouhisorsa	18.4.	Jänkäsirriäinen	21.5.	Luhtakerttunen	10.6.
Haapana	9.4.	Lehtokurppa	14.4.	Rytikerttunen	4.6.
Lapasorsa	21.4.	Taivaanvuohi	10.4.	Kultarinta	18.5.
Lapasotka	16.5.	Jänkäkurppa	29.4.	Lehtokerttu	26.5.
Tukkasotka	20.4.	Isokuovi	10.4.	Mustapääkerttu	26.6.
Punasotka	17.4.	Pikkukuovi	23.4.	Pensaskerttu	22.5.
Telkkä	3.4.	Punakuori	?	Hernekerttu	9.5.
Alli	5.5.	Rantasipi	23.4.	Pajulintu	29.4.
Piikkasiipi	15.5.	Metsäviklo	15.4.	Tiiltalti	24.4.
Mustalintu	28.4.	Liro	22.4.	Sirtittäjä	4.5.
Tukkakoskelo	29.4.	Valkoviklo	22.4.	Lapinuunilintu	?
Isokoskelo	30.3.	Punajalkaviklo	1.5.	Idänuunilintu	?
Uivelo	18.4.	Mustaviklo	27.4.	Kirjosieppo	29.4.
Sepelhanhi	24.5.	Suokukko	30.4.	Pikkusieppo	19.5.
Valkoposkihanhi	24.4.	Vesipääsky	21.5.	Harmaasieppo	18.5.
Kanadanhanhi	10.4.	Merikihu	11.5.	Kivitasku	14.4.
Metsähanhi	11.4.	Selkälökki	6.4.	Pensastasku	5.5.
Tundranhanhi	20.4.	Harmaalökki	11.3.	Leppälintu	7.5.
Laulujoutsen	23.3.	Kalalökki	6.4.	Punarinta	5.4.
Pikkujoutsen	24.4.	Naurulökki	6.4.	Satakieli	22.5.
Merikotka	29.3.	Pikkulökki	28.4.	Sinirinta	6.5.
Maakotka	27.2.	Kalatiira	29.4.	Mustarastas	31.3.
Hiirihaukka	1.4.	Lapintiira	?	Punakylkirastas	5.4.
Piekana	11.4.	Sepelkyyhky	1.4.	Laulurastas	15.4.
Varpushaukka	24.3.	Käki	3.5.	Kulorastas	6.4.
Kanahaukka	29.3.	Sarvipöllö	6.4.	Räkättrastas	13.3.
Mehiläishaukka	12.4.	Suopöllö	24.5.	Peippo	T
Ruskosuohaukka	18.4.	Kehräjä	7.6.	Järripeippo	5.4.
Sinisuhaukka	8.4.	Tervapääsky	16.5.	Vihervarpunen	3.3.
Kalasaäksi	17.4.	Käenpiika	5.5.	Tikki	16.3.
Muuttohaukka	20.4.	Kiuru	29.3.	Hemppo	6.4.
Nuolihaukka	1.5.	Törmäpääsky	5.5.	Punavarpunen	19.5.
Tuulihaukka	9.4.	Haarapääsky	23.4.	Pohjansirkku	20.4.
Ampuhaukka	6.4.	Räystäspääsky	24.4.	Peltosirkku	5.5.
Kurki	12.4.	Metsäkirvinen	17.4.	Pajusirkku	7.4.
Luhtakana	?	Niittykirvinen	2.4.	Kultasirkku	9.6.
Luhtahuitti	29.5.	Lapinkirvinen	19.5.	Lapinsirkku	10.4.
Ruisräkki	12.5.	Västäräkki	1.4.	Pulmunen	27.2.
Liejukana	?	Keltavästäräkki	26.4.		
Nokikana	n.7.4.	Lapinharakka	13.3.		

Sittalammelle (EL).

Ensimmäinen pari **telkkiä** nähtiin 3.4. Joe Karsikon sulalla (AP). Sen jälkeen havaintoja kertyi väliltä Kesälähti - Joensuu tasaisesti, mutta havaitut yksilömäärät olivat pieniä. Vasta 22.4. Kit Kiteenjärveltä ja Hyypiiltä laskettiin kahdesta parvesta yhteensä 137 yksilöä (TN, MH). **Iso-koskeloista** mainittakoon, että ensimmäiset 2♂ havaittiin 30.3. Eno Ahvenisella (AK) ja suurin 'lauma' eli 16 yksilöä (8/8p; VM) Kit Hyypiillä. Upeat **uivelot** saapuivat 18.4. kit Kiteenjärvelle (VM) yhden parin voimin. Enemmälti ihailtavaa löytyi 28.4. Kon Pitkärannasta, jolloin paikalla oli 12 yksilöä (AP, PZ) ja samassa paikkaa päivää myöhemmin 9♂ ja 16♀ (HK). Kit Pääteenlahdella päästiin 29.4. 20:een yksilöön (12♂+8♀; AP, AV) ja vielä Vär Sääperillä oleili 4.5. 13 lintua (3♂+10♀; AP, JR).

Ruisräikkä murskasi kunnolla entisen saapumisennätyksensä. 12.5. eli 7 vuorokautta etuajassa edellisestä saapumisennätyksestä. HK, PP ja PZ saivat ihmetellä yksinäisen urhon lähes epätoivoisia piloutumisyrityksiä Vär Sääperin Hopeakallion edustalla olemattomaan sängikköön ja ojan katveeseen. Lopulta räikkä itsekin siuvaantui tilanteeseen ja lennähti punaruskein siivin seuraavalle saralle katseita pakoon. **Nokikanat** saapuivat sitävastoin niille tyypillisesti huhtikuun alkupuolella (n.7.4., Joe?, 1p; HPä). Kit Kiteenjärvellä oli 22.4. 5p (TN, MH). Suuremmista kertymistä ei sitten ilmoiteltukaan. Kenties niitä ei ollutkaan?

Vesilintujen kohdalla jäi kaipaamaan tietoja massoista, jollaisia edellisiltä parilta vuodelta on ollut. Vain haapanat osoittivat jossain määrin "normaalia" käyttäytymistä. Tulee mieleen, että olisikohan koko touhuun vaikuttanut huhtikuun lämpöpiikit ja seesteiset päivät, jolloin linnut jatkoivat muuttoaan pitkälti yölle ja eivät muutenkaan pysähdelleet ylimääräisille lepotauoille. Ainakin jotkut luontokuvaajat Pohjois-Karjalasta ja Kuusamosta valittelivat perinteisten hanhisulien poteneen "rojun" puutetta ja lintujen matkanneen pysähtelemättä yli piilokojujen. Tuskin silti ilman kuvia tältäkin keväältä jäätii.

Kahlaajat (hyypistä suokukkoon)

Töyhtöhyppien pääjoukot alkoivat saapua 5.4. eli jo melko varhain. Tuolloin päästiin seuraavanlaisiin lukuihin: Vär Sääperi 55 (15m, 40p; HKi), Out Sysmäjärvi 45p (AV), Lip Pölkky-

vaara 83m ja Joe Rantakylä 75m (MH). Samana päivänä ensimmäinen töyhtöhyppä saapui myös Lie Lieksanjoelle (JMr). Vär Sääperillä päästiin vielä 10.4. 63 muuttavaan ja 11.4. 50 paikalliseen yksilöön (HKi). Ainoa myöhäisempi mainittava summa on 17.4. TN:n havaitsemat 24 muuttavaa Joe Rantakylässä. Hyvin suuriin summiin ei koko muuton aikana päästy ja päämuutto näyttääkin hujautaneen läpi hyvin nopeasti. Kiitos kuulunee lämpimälle huhtikuulle, joka loi hyvät muutto-olosuhteet. Samaan piikkiin mennee **pikkutylien** ennätysvauhti. 15.4. Kes Mäntyniemelle oli yksi lintu paikallisena (AP) vuorokauden "etuajassa" edelliseen ennätykseen nähden. Pääjoukot olivat liikkeellä kuitenkin vasta toukokuun puolella. Ilo Sonkajan tekojärvellä oli 8.5. pikkutyille paikallisena 10 kappaletta (PZ) ja 13.5. Kontiosuon jäteasemalla 6 yksilöä (PP).

Kapustarintojen massat alkoivat vyöryä esiin 12.5., jolloin Vär Sääperistä PZ ja HK laskivat 330p ja Vär Niiralasta 192 paikallista. 15.5. oli Lip Ahonkylän pelloilla 200p (AV) ja 19.5. Vär Sääperillä 200p (PZ). Näihin samoihin aikoihin "puurokauhat" saapuivat myös Lie Niitty-Jamaliin, missä JMr näki 150p. Kaiken kaikkiaan mihinkään useiden satojen yksilöiden massoihin ei koko keväänä ylletty. **Taivaanvuohien** muuttolmoitukset jäivät niukoiksi. Vär Sääperissä 13.4. HKi ja PP näkivät 3 muuttavaa ja Joe Rantakylässä 24.4. MH 6 muuttavaa. Ensimmäinen **isokuovi** saapui PK:n alueelle 10.4. Kit Kiteenjärvelle varoittelemaan jäiden heikkenemisestä (VM). Lienevätköhän pilkkimiehet ottaneet neuvosta vaaria? Pääjoukot alkoivat saapua 21.4., jolloin PZ laskeski Lip Viinijärven pelloilta 55p ja Ahonkylän pelloilta 42 käyränokkaa. Samana päivänä Vär Sääperissä stajanneet HK ja AV näkivät 50 kuovia paikallisena ja 50 muuttavana. 21.4. ensimmäinen kuovi saapui myös Lie Kylälähdän Halinjoelle (MT) ja seuraavana päivänä Lieksanjokisuulla oleili jo 20 yksilöä (EL).

Rantasipit olivat myös varsin aikaisin liikkeellä, sillä 23.4. yksi yksilö lasketeli lauluaan Vär Sääperin Jänisjoen rannoilla. Ennätysten sivuamisesta jäi uupumaan vain yksi päivä. Seuraavana päivänä nähtiin yksi sipi Kon Jakokoskella (MP, HP). Viitteitä päämuutosta antavat 29.4. Kit Pääteenlahdella nähdyt 8p (AP, AV) ja 2.5. Rää Oravilahdella nähdyt 10 yksilöä (MH). Vielä 22.5. Ilo Sonkajan tekojärvellä etappiaan piti 24 yksilöä (PZ). Ensimmäinen **mettävikko** näyttäytyi 15.4. Pyh Reijolassa HK:lle. Viikko

eteenpäin (22.4.) ja Kes Mäntyniemellä MH ja TN näkivät 15m. Tuolloin VM näki Kit Kiteenlahdella 9p ja PZ Pyh Mulossa 6 muuttavaa. Lie Lamminkylään ehtivät 4 ensimmäistä 25.4. (EL). Ilo Sonkajan tekojärven kahlaajamestoilla peläili 20 yksilöä (PZ) 1.5. ja 2.5. Rää Oravilahdella 10 (MH).

Liro paranteli 22.4. yhdellä päivää saapumisenäytystä MH:n välittämän tiedon mukaan. Lieksaan ensimmäinen liro tupsahti 4.5. Kevätlahdelle (JMr). Suurempia porukoita alettiin nähdä 12.5., jolloin Vär Sääperissä muutti ja oleili 100 yksilöä (HK). Jatko muodostui seuraavanlaisiksi: 13.5. Lip Ahonkylän pelloilla 130p (PZ), 18.5. Pol Nisäjärvellä 220p (PH), Ilo Sonkajan tekojärvellä 341 (305m,36p; PZ) ja samassa paikkaa 23.5. 195p (PZ). **Valkoviklot** eivät puolestaan häytytelleet ennätyskiä, sillä ensimmäiset kaksi saapuivat 22.4. Vär Sääperiin (HKi). Melko pian seurasivat suuremmat laumat, sillä 27.4. samalla alueella oleili 60 yksilöä (AP ym.) ja 28.4. Kit Pääteenlahdella 78p (VM). Seuraavana päivänä Kit Pääteenlahdella oleili 55 yksilöä (AP, AV) ja 1.5. Ilo Sonkajan tekojärvellä oli 100 paikallisena (PZ).

Ensimmäinen **suokukkouros** saapui niukasti huhtikuun puolella eli 30.4. Vär Sääperiin (HKi). Kevään maksimit havaittiin Lip Ahonkylän pelloilla, missä 12.5. oli 150p (AV), 13.5. 310p (PZ), 15.5. 600p (AV) ja 19.5. 500p (PP ym.). Millekään tuhatluville ei päädytty, mutta komeita parvia kumminkin. Mainittakoon, että samoihin aikoihin eli 17.5. Lieksassa nähtiin ilmoitusten mukaan vasta ensimmäiset kaksi suokulaista Niitty-Jamalin Keträsuolla (JMr).

Lokit ja tiirat

Ensimmäinen **selkälokki** oli tänä keväänä varsin aikaisessa näyttäytyessään 6.4. Joe Hasaniemessä (PP). Seuraavana päivänä Enon Ahvenisella oli jo kaksi paikalla (AK). Ensihavainnosta meni runsas viikko ennen kuin kymmenluku ylittyi. 14.4. Joensuussa oleili välillä Hasaniemi - Karsikko 22 frakkipukuista yksilöä (AP, AV). Samana päivänä havaittiin Lie Lixsanjokisuulla ensimmäiset 4 yksilöä (EL). 16.4. MH havaitsi Joe Rantakylässä Hanhentien päästä 40 yksilöä ja vielä 22.4. samoilta alueilta Karsikon puolelta laskettiin 30p (HM).

Harmaalokkien massat alkoivat liikkua heti huhtikuun alkupäivinä. 4.4. Enon sulilta laskettiin 217 yksilöä (AP ym.) ja pari päivää myöhemmin (6.4.) ylitettiin Joensuussa sadan

rajat: Joe Karsiko 110p ja Joe Hasaniemi ~150p (PP). Kaksi päivää lisää (8.4.) ja Joe Hasaniemessä oleili jo 450p (MH). Kontrastina Lie Lieksanjokisuulla oli samana päivänä kaksi yksilöä (AK). Puolesta kuusta kuun loppupuolelle harmaalokkien määrät kulkuivat seuraavasti: 14.4. Joe Hasaniemessä 630p (AV), 17.4. samoin Hasaniemessä 700p (AV) ja huippuna 22.4. Joe Kontiosuon jäteasemalla 1500p (HM, Seppo ja Heikki Mertanen). **Kalalokkien** ilmoitettu suurin "kertymä" 3p 16.4. Joe Hasaniemestä ei kuvastane sitä, että kalalokkeja ei olisi meille juurikaan tullut, vaan ne lienevät havaintoina jääneet lapsipuolen asemaan verrattuna huomattavasti massiivisempiin harmaa- ja naurulokkisummiin.

Naurulokkien ensimmäiset yksilöt havaittiin 6.4. Vär Sääperissä (4 kier.; PP ym.), Kit Kiteenjärvellä (4p; VM) ja Joe Hasaniemessä (2p; PP). Vain päivää myöhemmin Lie Rantalassa oli jo 5p (R. Lappi) eli eivät kaikki lajit viivyttelle pohjoisemmaksi siirtymistä. Myöhemmistä naurulokkien summista kertyi Joensuun osalta varsin näyttävä sarja: 11.4. Hasaniemessä 120p (AV), 13.4. Karsikossa 250p (AP), 14.4. Hasaniemessä 700p (AV, AP), 16.4. Rantakylässä Hanhentieltä nähtynä 2600m (MH), 17.4. Hasaniemessä 2000p (AV, AP), 18.4. Hasaniemessä 2600p (AP), 21.4. Hasaniemessä n.1500 (AV) ja Karsikossa 1600p (PP) ja vielä 23.4. Hasaniemessä + Karsikossa 2000p (PP). Lieksassa Lieksanjokisuulla paras kertymä oli 22.4., jolloin paikalla oli yli 200 naurulokkia (EL).

Pikkulokkien osalta parhaaksi kertymäksi jäi 11.5. HK:n näkemät n. 400p Joe Linnunlahdelta. Samalta paikalta ja päivältä on myös suurin ilmoitettu **tiirojen** kertymä n.300p (HK), joista suurin osa on varmasti ollut **kalatiirroja**. Kit Pääteenlahdella VM:n ja AP:n näkemä **kalatiirra** 29.4. rikkoi mainintakynnyksen siirtämällä saapumisennätystä yhdellä päivällä aikaisemmaksi. Muuten ilmoitukset tiiroista olivat niukkoja.

Kyyhkystä käenpiikaan

Sepelkyyhkystä tuli 1.4. useita erillisiä havaintoja Kesälahdelta ja Värsilästä, mutta pääjoukot alkoivat saapua vasta puolenkuun tietämillä. 14.4. Pyh Mulossa AP ja AV näkivät 100p. Pari päivää myöhemmin (16.4.) Vär Sääperissä oli 150p ja 20.4. samassa paikkaa 400 yksilöä pelloilta. 23.4. Vär Sääperin ja Niiralan yhteissum-

ma nousi jo 1000 yksilöön. Samoin Vär Sääperillä oli vielä 27.4. paikalla 500 sepelin kantajaa (AP ym.). **Käistä** ilmoitetut havainnot olivat varsin hajanaiset ja koskivat yksittäisiä havaintoja. Olisikohan havaintojen niukkuudessa nähtävissä jo vaikutuksia käkien puhutusta taantumisesta Suomen ja Norjan alueilla? Ilmoitettu ensihavainto **tervapääskystä** tulee Lieksan kaupungin keskustasta, missä MT havaitsi 16.5. yhden kirsukujan. Vasta seuraavalta päivältä on eteläisempi havainto Kontiolahdelta. Lieksan Kaupunginmellä lenseli 29.5. yli 20 sirppisiipeä (EL). Se jäikin suurimmaksi ilmoitetuksi kertymäksi. Myös havainnot **käenpiioista** olivat niukkoja. Vain puolisenkymmentä ilmoitusta kaikenkaikkiaan. Eipä taida käenpiioillakaan mennä kovin hyvin.

Varpuslinnut

Kevään ensi oireita ovat monesti aina **pulumusten** ilmaantuminen. Ensimmäisen tällaisen merkin näki PZ 27.2. Toh Kankaankylän pelloilla, missä yksinäinen lintu viipotteli muutolla. Suuremmalla joukolla pulmuset ilmestyivät niille normaalia aikaa huhtikuun alkupuolella: 3.4. Kit Pääjärvellä Kalervo Rinne näki yli 100 yksilön poppoon ja 10.4 HK kumppaneineen kirjasiivat neljän parven yhteissummaksi 250 muuttavaa Vär Sääperissä.

Kiuru puolestaan antoi ilosta kevätmieltä stajirille 29.3. Vär Sääperissä (HK, PP). Huhtikuun 10:nneen päivän jälkeen päivittäiset kiurusumat liikkuvat pitkään 100 ja 200 välillä. Huipentuma oli 20.4. Vär Sääperillä havaittu 400 yksilön parvi (AP ym.). Vertailuksi mainittakoon Lieksan ensimmäinen havainto 23.4. Lamminkylästä (EL). **Niittykirvisten** pääjoukko alkoivat saapua 10:nneen päivän tienoilla, jolloin Vär Sääperillä PZ havaitsi 40 yksilöä. 14.4. Pyh Mulossa AP ja AV näkivät 50p ja 23.4. AV:n ja Matti Rekilän retkikierrokselle sattui 150p Toh Valkeasuolle. Samalla **västäräkkejä** laskettiin 140p, mikä olikin kevään suurin yksittäinen ilmoitettu kertymä. Kuten niin monesti ennenkin, niin niittykirvisten päämuuttoaikaan **metsäkirvisten** muutto oli vasta aluillaan. Ilmoitetut havainnot eivät anna osviittaa metsäkirvisten päämuutosta. Vaikka **keltävästäräkeistä** tuli myös vähän havaintoja, antaa 18.5. Kit Päätyeenlahdelta yli 50 yksilön ilmoitettu kertymä (VM) viitteen muuton voimistumisesta noina päivinä. Jatkokehitys jääkin sitten laajudeltaan ja voolumiltaan epäselväksi.

Lapinharakoiden muuton aloitus 13.3. Kiteen Palo-ojalta (PZ) jää uupumaan vain päivän entisestä saapumisennätyksestä. Varsinaisesti pääjoukot olivat liikkeellä vasta yli kuukautta myöhemmin, jolloin 16.4. AP havaitsi Vär Sääperissä 10 yksilön kertymän. **Kottarainen** jatkaa edelleen niukkaa esiintymistään, joskin 9.4. perinteisellä Joe Kontiosuon jäteasemalla oli paikalla 80 yksilöä (MH) tutkailemassa päivän **menuta** ja 22.4. Vär Sääperille pysähtyi lepäilemään 100 linnun parvi (HKi). Maininnan arvoinen on myös 13.3. Kit kaatopaikalla VM:n havaitsema varsin aikainen yksilö. Vain kaksi päivää jäi uupumaan saapumisennätyksestä. **Mustataristenkin** esiintyminen jatkui niukkana. 19.3. Joe Karsikossa majaili paikallisena 15 yksilöä (AP) ja 22.3. Joe Kontiosuon jäteasemalla oli puolestaan 13p karkkymässä sapuskaa. Lieneekö MH havainnut vielä samat 13 lintua 8.4. Joe Rantakylästä Hanhentien päästä? **Rautaisia** oli ilahduttavasti muutolla 23.4., jolloin HK ja PH näkivät Vär Sääperissä 40 yksilöä.

Rastaitten tutut massat loistivat ilmoituksissa poissaolollaan. Kes Mäntyniemellä 22.4. MH ja TN havaitsivat 700 muuttavan/kiertelevän rastaan parven. Aikaisempi "kova" luku oli 13.4. Kit Kiteenlahdella VM:n näkemät 59 **räkättirastasta**. **Kulorastas** hätyytteli jo 6.4. Vär Sääperillä (HK ym.) saapumisennätystä jääden vain kolmen vuorokauden päähän. 16.4. kulorastaita oli Toh Tammalahdella 10 yksilön parvi (AP). Myös **pensastaskuista** tuli vähän havaintoja, mutta ainakin 12.4. MP:n ja HP:n näkemä yksilö Kon Jakokosken Paljasvaaralla teki komeat pohjat. Saapumisennätys parani peräti yhdeksällä vuorokaudella.

Yksinäinen **peippo** uros talvehti Joensuussa Kalevankadulla mm. Paavo Salmensuon lintulaudan turvin. Varsinaisen peippomuuton avasi yksinäinen seikkailija uros 23.3. joutumalla Pyhäselässä JM:n rengastamaksi. Varsinaisen päämuutto sattui 10-25.4. väliselle ajalle, jolloin useina päivinä päästiin yli tuhannen linnun tai ainakin hätyyteltiin sitä rajaa eri puolilla eteläisempää PK:aa. Huipentuma lienee ollut 15.4. Kesälahden Mäntyniemessä havaitut uskomattomat 15000 - 20000 yksilöä (AP, AV). Kovin alueellisia nämä kertymät useasti ovat, sillä samalla reisulla AP ja AV näkivät Kit Kiteenlahdella vaivaiset 400 yksilöä. Vär Sääperiltä 16.4. AP yhytti vielä muhkean 6000 peipon parven. On siinä mahtanut olla melkoista vilinää pelloilla, varmaan kuin elävä liikkuva matto, sillä 25.4. Ilo Mutalahdessa pinellä peltotilkun pävel-

lä näkemäni 700 peippoakin (PP) saivat tuon pläntin elämään kummasti. Sitä vastoin **Järripeipoista** suurimmaksi ilmoitukseksi jäi 25.4. Ilo Mutalahdessa nähdyt 20 ryystäjää (PP).

Kun tuollaisia edellä esitettyjä peipposaldoja katselee, ei jää yhtään epäselväksi mikä lintu on maassamme runsaudessaan ykkönen. Osaltaan tähän tietenkin vaikuttaa havainnoinnin ajoittuminen ja lintujen havaittavuus. **Pajulinna**, joka pitäisi jakaa ykkössiä runsaudessa peipon kanssa, tuli havaintoja vain kourallinen. Tämä selittynee sillä, että pajulinntujen muutto ajoittuu pitkälle toukokuun puolelle, jolloin suurin havainnointi-into alkaneen olla jo ohi. Pajulinnut ovat myös huomaamattomampia viihtyen pusi-koissa ja pöheiköissä piilossa useimpien katseilta, kun peipot taas muutollaan kertyvät usein avoimille pelloille kaiken kansan ihmeteltäviksi.

Hempot olivat 5 yksilön voimin liikkeellä Värtilässä 9.4. (HKi) ja 10.4. niitä nähtiin jo 10 muuttavan parvi Sääperillä (PZ). Joe Rantakylässä meni 13.4. 5 yksilön parvi (TN). Punavarpuiset yllättivät 27.5. Vär Niiralassa HKi:n oleilemalla pelloilla 70 yksilön parvena. **Pajusirkuista** tuli yksittäisiä tai muutamia yksilöitä koskevia havaintoja pitkin huhtikuun alkua. Muutto näyttää alkaneen tosissaan kuitenkin vasta 18.4., jolloin AP ja AV näkivät Lip Viinjärven pelloilla 70 sirkuttelijaa. **Lapinsirkut** aloittelivat muuttoaan 12.4., jolloin Vär Sääperillä oli paikallisena yli 10 linnun parvi (PP). Varsinainen päämuutto sattui kuun lopulle, jolloin 26.4. Rää Haapasalmella matkasi 25 yksilöä (MH) ja 30.4. Ouat Sätöksellä oleili komea 100 linnun parvi (AV).

Muuttotietoja Höylas:n rengastusaineiston pohjalta (koonnut Ari Latja):

Ruokokerttunen: päämuutto ajoittui toukokuun vaihteeseen. Paras päivä oli 1.6., jolloin verkoista koettiin kymmenen yksilöä.

Järripeippo: Rengastusten perusteella päämuuttopäiviksi sattuivat 2.-3.5., jolloin ensimmäisenä päivänä rengastettiin 11 yksilöä ja jälkimmäisenä 45 jarrääjää.

Peruskerttuista syntyi tänä keväänä asemalla uudet pohjat. **Lehtokerttuja** rengastettiin yhteensä 131 yksilöä. Ensimmäinen muuttohiippu sattui 27.5., jolloin verkoista koettiin 26 yksilöä (pääasiassa varmaankin koiraita). Toinen aalto (varmasti enemmistöä jo naaraita) aloitti 31.5. Tuolloin saldona oli 14 yksilöä. Huipentumat sattuivat heti seuraaville päiville eli 1.6.

verkoissa killui 23 lintua ja 2.6. 17 lintua. **Pensaskerttujen** päämuutto ajoittui välille 26.-28.5., jolloin saatiin yhteensä 8 yksilöä verkoista. **Hernekertut** olivat myös erittäin hyvin edustettuina. Renkaan nilkaansa sai 100 yksilöä. Muutto alkoi 17.5. jatkuen aina kesäkuun ensimmäisille päiville. Huippuna oli 19.5. pyydytyt 22 yksilöä.

Harmaasiepot tulivat totutusti toukokuun lopulla ja kesäkuun alkupäivinä. Paras päivä asemalla oli 27.5., jolloin 9 lintu jäi pau-loihin.

Pajusirkku: tasaisesti pitkin kevättä. Ainoa suurempi luku saatiin 17.4., jolloin 11 lintua pyristeti verkoissa.

Pajulinna on aseman eniten rengastettu laji. Tältä kevältä rengastuksia kertyi yli 1000. Rengastuksista on selvästi nähtävissä kaksi huippua. Ensimmäinen oli 16.-20.5., jolloin rengastuksia kertyi 248 (huippuna 19.5. 120 rengastusta). Tämä huippu lienee käsittänyt pääasiassa uroksia, jotka saapuvat ennen naaraita valtaamaan revierejä. Toisessa huipussa (24.5. -1.6.) lienevät jo myös naarat olleet hyvin edustettuina. Tuona ajanjaksona rengastettiin 768 lintua (huippuna 27.5. 310 rengastusta ja 28.5. 117 rengastusta).

Harmaasieppo. Hannu Eskonen

Sinirintoja alkoi ilmaantua aseman verkoihin toukokuun puolivälissä. Vilkkaimman muuton aikaan eli 17.-19.5. rengastettiin 12 yksilöä (7 yksilöä 17.5.).

PEDOT KEVÄÄLLÄ 1994

Piekana ja Hiirihaukka: Kevään aikana *Buteo-ita* havaittiin runsaasti Pohjois-Karjalaisittain. Tämä johtuu varmasti kiitettävästi parantuneesta havaintojen palauttamisesta, mutta myös erinomaisesta muuttokeväestä. Piekanolla koko kevään yhteissumma on lähes 650 ja hiirihaukalta 380. Kun näihin lukuihin lisätään vielä *Buteo sp:t*, niin summa kipuaa reilusti yli tuhannen 'butskin'.

Ensimmäinen hiirihaukka nähtiin 1.4. Vär Sääperillä (HKi). Kevään päämuutto jakautui usealle päivälle ajalla 17.-24.4. Eka parempi muutto oli 17.4., ja tuolloin nähtiin Pyh Mulossa; 47+7+0 (*Blag+Bbut+Bsp*) muuttajaa (AP). Värtsilän Sääperillä havaittiin 27+31+0 muuttajaa (HKi), ja Joe Rantakylässä 44+15+2 muuttajaa (MH,TN). 20.4. havaittiin takatalven pysäyttämänä runsaasti paikallisia petoja, ja mm. Vär Sääperillä oli 25p piekanaa sekä 15p hiirihaukkaa (HK,PH,AP,HP).

Kevään huippusummat nähtiin 21.4. AV ja HK stajjasivat Vär Sääperiltä 74+55+11 muuttajaa. Joe Rantakylässä meni 40+13+0 lintua (AP,PH). Yhden linnuille ja lintumiehille suodun lepopäivän jälkeen meno jatkui 23.4.; Vär Sääperi 32+12+16 m (HK,PZ,PH,HP ym.), Lie Palovaara 9+19+7 (MT) sekä Kon Jakokoski 5+27+1 m (MP). Vielä 24.4. mm. Vär Sääperillä stajarit näkivät 26+10+7 lintua (HK ym.).

Ensimmäinen **mehiläishaukka** muutti 8.5. Vär Sääperillä (HKi). Yhteensä niitä nähtiin vaivaiset 11 yksilöä.

Kalasaäski: Sääksiä havaittiin yhteensä noin 50 yksilöä - ei huonosti. 'Pandareita' nähtiin tasaisesti koko muuttokauden ajan, parhaiten 23.4. Vär Sääperillä 6 ja 24.4. myös Sääperillä 6 yksilöä (PZ ym.).

Varpushaukka ja kanahaukka: Nähtiin hyväntulaisesti pitkin kevättä. Kevään kokonaissumma varpushaukoille oli lähes 250 yks. ja kanahaukoille yli 30 yks. Ensimmäinen parempi päivä oli 17.4.; Pyh Mulo 5m5p+0 m (A-

nis+Agen) (AP) ja Vär Sääperi 2+0 m (PZ). 21.4. oli päämuuttopäivä varpushaukoille. Joe Rantakylässä muutti 15+3 lintua (AP,PH,TN), Pyh Mulossa 12+0 (PZ) ja Vär Sääperillä mukavat 33m5p+0 lintua (HK,AV). Hyvä muutto koettiin myös 23.4., jolloin Vär Sääperillä meni 20+3 lintua (HK,PZ,PH,HP) sekä Kon Jakokoskella 3+0 (MP). Vielä 24.4. Vär Sääperillä laskettiin 10+3 muuttajaa (PZ).

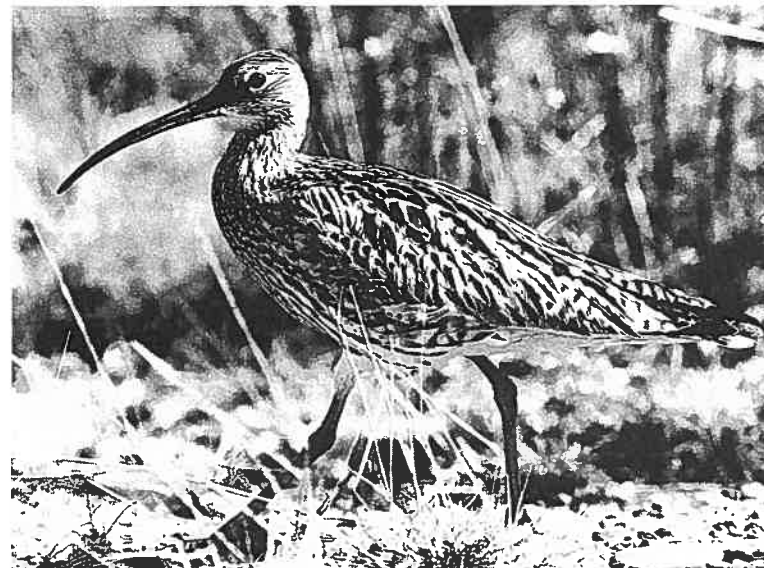
Ruskosuohaukka ja sinisuohaukka: Kaikkiaan suohaukkoja nähtiin n.150 yksilöä, joista valtaosa sinisuohaukkoja ja n.20 *Circus sp:tä*. Ensimmäinen 'sinisuo' nähtiin 9.4. ja eka 'ruskis' 18.4. Vär Sääperillä (HKi). Haviksia yksittäisistä linnuista tuli lähes päivittäin, kunnes 21.-24.4. koettiin ennätysellinen päämuutto. 21.4. Vär Sääperillä meni 8♂+4♀m2p+1+1 (*Ccy-a+Caer+Cc/m/p*) lintua (HK,AV). 23.4. Vär Sääperillä 5+0+1 m (PZ ym.) ja 24.4. 7+0+2 muuttajaa (HK ym.).

Falco: *Falco*-muutossa oli se erikoisuus, että muuttohaukkoja havaittiin, (tai ilmoitettiin), jopa enemmän kuin nuolihaukkoja. Seuraavaksi kaikki **muuttohaukka**havainnot: 20.4. Pyh Mulo 1m (PZ), 21.4. Vär Sääperi 1 ad p ja 1m *Fper-lrus* (AV), 27.4. Vär Niirala 1 ad p (HK,AP,-AV), 28.4. Kon Pitkäranta 1^{2kv} p (PZ,AP), 30.4. Vär Sääperi 1m+1p (PZ) ja 4.5. Vär Sääperi 1 ad p (AP,JR).

Muita *Falcoja* muutteli reippaasti, yhteensä noin 150 lintua kirjattiin, joista **tuulihaukkoja** n.90 ja **ampuhaukkoja** n.50. Selviä päämuuttopäiviä ei ollut lainkaan, vaan havainnot jakautuivat melko tasaisesti kevään eri päiville.

Maa- ja merikotka: Kevät -94 jäi mieleen erinomaisena kotkakeväänä. Kotkista lienee syytä kertoa kaikki havainnot. Ensiksi **merikotkat:** kaikki alkoi 29.3. Vär Sääperillä, missä muutti koilliseen 4 ad lintua (HK,PP), ja jatkui 31.3. 6 ad m (HK,AV) sekä 1.4. 5 ad m (HK,-MP,AP). 5.4. Lip Pölkkyvaara 1 ad m (AP,-AV), 6.4. Vär Sääperi 1 ad m (HK,AV,PP), 13.4. 2 imm. NE (HK,PP), 17.4. 1 NNE (PZ), 21.4. 1^{3kv} m (HK,AV), sekä 24.4. edelleen Sääperillä 1 imm. N (PZ,HK).

Maakotkia nähtiin puolestaan seuraavasti: 13.4. Vär Sääperi 1^{2kv} N (HK,PP,Aarne Wahlgren), 17.4. Pyh Mulo 1 imm. m (AP) ja 26.4. Vär Sääperi 1^{3-4kv} N-NE (HK,AP,AV,PZ). Vielä 1m kotka sp havaittiin 27.4. Vär Sääperillä (HK,-AV).

Isokuovi on huhtikuun lopulla näkyvimpiä lintuja. Hannu Eskonen

Telkkäkoiras kiivaassa kevätkarkelossa. Hannu Eskonen

Pikimusta nokikana. Hannu Eskonen

Lepäileviä metsähanhia Ilomantsin Mutalahdessa. Petri Palviainen

ISOT LINNUT KEVÄÄLLÄ 1994

KURJET

Kurkimuutto alkoi 12.4., jolloin PZ avasi kauden Vär Sääperillä 1p merkeissä. Muutto edistyi pikkuhiljaa: 17.4. Pyh Mulo 10m (MH) ja 19/6a m (AP) sekä 21.4. Pyh Mulo 13/5a m ja Lip Ahonkylän pelloilla 13p (PZ). Tiukimmin kurkimuuttoa havainnoitiin Vär Sääperillä: 21.4. 48/19a m (HK,AV), 23.4. 15 m 16/5a m +12p (PZ ym.), 24.4. 59/16a +21Um (HK) ja 27.4. klo 8.15-16.00 12/6a (HK,PM). Muuallakin kuin Värtsilässä kurkia toki nähtiin. Hyvä kurkipäivä oli 22.4., jolloin Kes Mäntyniemessä muutti 77 (MH,TN) ja Pyh Mulossa 16/5a kurkea (PZ). Samana päivänä majaili Lie Siikasuoön niityillä 13 yksilöä (EL). 23.4. havaittiin puolestaan Kon Jakokoskella 18/4a m kurkea (MP) ja Kon Rantakylässä 22 muuttajaa (PM). 24.4. muutti Joe Hanhentiellä 60 kurkea (TN) ja Kon Rantakylässä 14/3a yksilöä (PM). Kon Jakokoskella nähtiin 25.4. 17/3a m kurkea (MP). 8.5. havaitsi PZ Kon Pitkärannassa 8p +3kkurkea, jonka jälkeen nähtiin vielä vielä joitakin yksittäisiä muuttajia eri puolella läänä.

HANHET

Metsähanhi: Ensimmäiset metsähanhnet nähtiin Vär Sääperillä 11.4. 10p (HKi). Seuraavaksi esitellään muutkin Sääperin metsähanhnihavainnot. Ensimmäinen kookkaampi parvi, 42p, havaittiin 20.4. (AP,PH,HK,HPö). 21.4. havaintovihkoihin kirjautui 100/16a m +130p metsähanha ja 40/7a *Anser sp:tä* (HK,AV). Seuraavana päivänä paikallisina tepasteli 150 "fabaa" (HKi). 23.4. nähtiin 242 metsähanha, joista 41m ja 201p sekä 19 *Anser sp:tä* ja 4 hanhi *sp:tä* (PZ). 24.4. saldo oli 180p + 14m metsähanha, 47 *Anser sp:tä* ja 21 hanhi *sp:tä* (PZ). Yhden välipäivän jälkeen 26.4. stajailijamme olivat taas tiukasti paikalla havaiten jo selvästi vaisummat 44/4a m "fabaa" (PZ) sekä 30p (AP,HK,AV). Seuraavana päivänä havaittiin 17p metsähanha ja 22m *Anser sp:tä* (AP,HK,PM,AV). Arktisia metsähanhia havaittiin Sääperillä sitten ensimmäisen kerran enemmän 5.5., jolloin nähtiin 81/3a m + 10p metsähanha, 174/10a m *Anser sp:tä* ja 33/2a m hanhi *sp:tä* (AP,JR,AV). 7.5. muuttavia metsähanhia löytyi 145 yksilön verran (HKi) ja samana päivänä PZ havaitsi 240/6a m hanhi *sp:tä*

Muuallakin hanhia nähtiin mukavasti. 21.4. muutti Kon Jakokoskella 26 metsähanha (MP) ja Kit Kiteenlahdella havaittiin 24p (AP). 23.4. MP näki Kon Jakokoskella 23/5a m ja Lip Riilahden pelloilla oleili 53p metsähanha (JMa, JS). 26.4. AP,HK ja HPö kiertelivät Tohmajärvellä nähdn Kankaankylässä 65p, Tammalahdessa 4p+13m ja vielä Valkeasuolla 48p. PZ havaitsi 2.5. Lip Riilahdessa 40p metsähanha ja 5.5. Kon Pitkärannassa 33p metsähanha, 77p *Anser sp:tä* ja 100m hanhi *sp:tä*. JH puolestaan havaitsi Joe Höytiäisen kanavalla 6.5. 40m metsähanha. 7.5. olikin sitten kevään paras *Anser-päivä*: Lip Liperinsalo 80m *Anser sp:tä* (TN), Out Sysmäjärvi 370m *Anser sp:tä* (PH), Pyh Mulo 36m metsähanha ja 554/13a m *Anser sp:tä* (AV) ja vielä Kon Riihakas 70m metsähanha (PM). 8.5. PZ näki Kon Pitkärannassa 58m metsähanha, 33m+2p *Anser sp:tä* ja 35m hanhi *sp:tä*. Kon Pitkärannassa puolestaan HK havaitsi 9.5. 90m *Anser sp:tä* ja Vär Uusikylässä PH samana päivänä 142 metsähanha ja 506 *Anser sp:tä*. Viimeisiä suurempia summia olivat HK:n Kon Pitkärannassa 11.5. näkemät 29m metsähanha ja 38m hanhi *sp:tä* sekä PZ:n 10.5. Ilo Polvikoskella havaitsemat 100 hanhi *sp:tä* ja 11.5. Vär Kukkovaarassa havaitsemat 58/3a *Anser sp:tä* ja 362 hanhi *sp:tä*.

Tundranhanhi: 17.4. havaittiin ensimmäiset tundranhanhet, 5p, Vär Hopeakalliossa (PZ,HKi). Samaiset 5p (kaikki ad) nähtiin samalla paikalla myös 20.4. (AP,PH,HK,HPö). Edelleen 21.4., 22.4. (HKi) ja 23.4. (PZ) 5p oleili Vär Hopeakalliossa. 24.4. Vär Sääperillä havaittiin 5p+4Ep tundranhanha (HK) ja 25.4. Kes Mäntyniemessä 2 ad p tundranhanha. Vär Uudenkylänlammella majaili 26.4. puolestaan 6p (PZ) ja samana päivänä nähtiin myös Vär Sääperillä 6 ad p (AP,HK,AV). Out Sysmäjärvellä HK näki 29.4. 3p tundranhanha. 2.5. Lip Riilahdessa havaittiin 3p (PZ), 4.5. Vär Sääperillä 1 ad p (AP,JR) ja 7.5. Vär Niiralan pelloilla 1p, Toh Rantakylässä 2p (PZ) ja Lip Liperinsalolla 5m (TN). PH näki 9.5. Vär Uusikylässä 5 tundranhanha ja JT Joe Utrassa 10.5. n.100 yksilön muuttavan *Anser*-parven, josta äänten perusteella ainakin pääosa oli tundranhanhia. Loppukevään tundrat sattuivatkin sitten vain PZ:n kohdalle: 12.5. Vär Uudenkylänlampi 1p, Vär Hopeakallio 13m ja Toh Rantakylä 2k, 19.5. Vär Uudenkylänlampi 3p, 22.5. Ilo Sonkajan tekojärvi 4m ja vielä 24.5. Kon Pitkäranta 1p.

Sepelhanhi: Sepelhannihavaintoja ilmoitettiin

todella vähän. Ainoana havaintopäivänä 22.5. TN näki puoliltapäivin Joe Utrassa 500/2a m ja PZ klo 13.15 Ilo Sonkajan tekojärvellä a600m ja klo 19.45 Joe Ukonlahdella a60m sepehlanhea.

Valkoposkianhi: Myös valkoposkianhet olivat tiukassa eikä suurilla summilla päästy nauttimaan. Kevään kaikki havainnot: 24.4. Vär Hopeakallio 1m (PZ), 24.4.-4.5. Vär Sääperi 1p (HK,HKi,AP,PZ,ym.), 22.5. Ilo Sonkajan tekojärvi 6m (PZ), 23.5. Vär Uusikyylä 69m (PH), 24.5. Pol Nisjärvi 2m (PH), 25.5. Joe Linnunlahti a5m (JMa,PH) ja 27.-29.5. Lie Kevätlahti 4p (EL,AK).

JOUTSENET

Laulujoutsen: Ensimmäiset laulujoutsenet havaittiin 23.3. Joe Karsikon sulassa (AP,HK). Out Systeemjärvellä joutsenia nähtiin pääpiirteissään seuraavasti: 5.4. 2p (AP,AV), 21.4. 6p (PZ), 29.4. 36p (HK) ja 3.5. 41p (AV). Vär Sääperillä pääasiassa muuttavia laulujoutsenia havaittiin 10.4. lähtien 1-5 yksilön voimalla (PZ,HKi). 21.4. nähtiin sitten Vär Sääperillä jo 18/4a m (HK,AV), 26.4. 2p+10m (PZ) ja 28.4. a20m (HKi) laulujoutsenta. Eno Rakkeenniemiessä oleili 4.4. 10p joukahaista (AP,ym.), Lie Kylänlahdella majaili 21.4. 12p (MT), Kon Jakokoskella 24.4. muutti 19/3a (MP) ja Toh Peijonniemenlahdella nähtiin 26.4. 12p (AP,HK,AV) ja 1.5. 20p (AP,MR) laulujoutsenta. 30.4. nähtiin Lie Vuonijärvellä 11 yksilöä (MT), 4.5. Lip Ahonkylässä AV näki 34p laulujoutsenta ja 5.5. samalla paikalla nähtiin 26p yksilöä (HK,MPa). 7.5. MP puolestaan havaitsi Eno Pielisjoella 10p ja 29.5. PZ Toh Lahdenperässä 17p, joista useimmat olivat nuoria.

Pikkujoutsen: Pikkujoutsenilla ei juuri juhlittu. AP näki 21.4. Kit Kiteenlahdella 1 ad p pikkujoutsenen ja PZ 7.5. Vär Sääperillä 2 ad p pikkujoutsenta. MP puolestaan havaitsi niinkin myöhään kuin 5.6. Kon Jakokoskella 3 itään lentävää pikkujoutsenta.

Merimetso: Mielenkiintoinen merimetsohavainto oli 21.4. klo 11.00 Joe Rantakylässä pohjoiseen matkannut 30 yksilön parvi (AP,PH).

ARKTIKA KEVÄÄLLÄ 1994

KUIKKALINNUT

Huolimatta aikaisesta muuton avauksesta *gavia-*

kevät jäi vaisuksi pääasiassa heikon havainnoinnin vuoksi. Ensimmäinen 24.4. Kon Rantakylässä kierrellyt yksinäinen **kuikka** jäi vain päivän saapumisennätyksestään (PM). **Kaakkuri** pisti vielä paremmaksi ja sivusi saapumisennätystään: 28.4. ääntä yötaivaalta klo 23.55 (AP)! Tämän jälkeen määritettiin kaakkureita vain kahdesti. Ensin 5.5. Joe Linnunlahdella 2p (AP) ja sitten 15.5. Joe Utrassa 1m (TN). Out Systeemjärvelle oli kerääntynyt 3.5. jo 40p kuikkaa (AV) ja samaisena päivänä Kon Pitkärannassa puljasi kuikkia 10 (HK). Viimeinen ilmoitettu "paikalliskertymä" oli 5.5. Joe Linnunlahdella nähdyt 19p (AP).

Ensimmäiset muuttoa enteilevät kolme parvea näki TN Joe Utrassa 15.5., jolloin puoliltapäivin matkasi a28 kuikkaa ja 39+7sp:tä. Päämuutto tapahtui tyypilliseen aikaan 23.5. Vär Uusikyylässä muutti tuolloin 447 *Gavia sp:tä* NE (PH,-HP,Rauno Keltanen). Joensuussa MH näki Linnunlahdella varttitunissa klo 12.30-12.45 148-/5a m ja TN puolestaan hieman aikaisemmin klo 11-12 Lip Ylämyllyllä 225/3a m määrittämätöntä *Gaviaa*. Mitä olisikaan näkynyt Joensuun seudulla pitemmällä tehokkaalla stajauksella? 26.5. aamulla näki PH vielä 172m *Gavia sp:tä* kahdessa parvessa Joe Linnunlahdella. Viimeiset 28.5. Kes Rastissa 1m+1p(JKo). Kevään yhteismäärät: kuikka vain 131, kaakkuri surkeat 4, *Gavia sp* 1079.

VESILINNUT

Alli&mustalintu: Myös vesilintumäärät jäivät varsin vaisuksi heikon havainnoinnin vuoksi. Ensimmäiset 10p mustalintua näki AP 28.4. Kon Pitkärannassa ja ekat 3p allia kellui 5.5. Joe Linnunlahdella (AP,JR,AV). 8.5. Joe Linnunlahdella aamulla 150m ja illalla 270m mustalintua (JMa). 11.5. Kes Hummonselällä 120m+300kiert. mustalintua ja 150m allia (PZ). Samaisena iltana Joe Linnunlahdella JMa havaitsi 350m mustalintua. Paras muutto sattui 14.-15.5. väliseen yöhön. Tuolloin PM kuunteli yöllistä muuttoa Kon Romppalassa klo 23.00-03.00, jolloin kuului jatkuvasti alliparvien ääntä taivaalta ja lomassa kuului 10-15 mustalintuparven ääntä. Myös Ilomantsissa havaittiin reipasta yömuuttoa (JM). 14.5. koettiin Suomenlahdella kaikkien aikojen vesiaismuutto kun parhaisissa pisteissä iltamuutto ylitti puolenmiljoonan. Muutosta on täytyntä ohjautua Porvoon ja Vironlahden välillä runsaasti parvia sisämaahan, koska muutto oli poikkeuksellisen vilkasta myös P-K:n ilmatilassa kyseisenä yönä.

Kyseisen massayön jälkeen vesiaisiä jäi paikalliseski järville lajin verran. 15.5. nähtiin aamulla Kes Rastissa noin 5000p mustalintua ja 2000 allia (JKo,OPP). Samana päivänä havaittiin Joe Linnunlahdella iltamuutolla 2746 mustalintua ja 1260 allia (PH). Vielä 22.5. havaitsi PZ Ilo Sonkajassa 620/3a m allia.

Pilkksiipi: Tyypillisen niukka esiintyminen. 15.5. aamulla Kes Rastissa 20m (JKo,OPP) ja illalla Joe Linnunlahdella 40m (PH). 23.5. Joe Linnunlahdella 14/2a m (AP).

Lapasotka: Kaikki havainnot: 15.5. klo 4.20-8.30 Kes Rastissa 32/3a m ja 24p (JKo,OPP), 22.5. 2p Vär Sääperillä (HKi) ja 26.5. 5 N Joe Linnunlahdella (PH).

KAHLAAJAT

Meriharakka: Vähissä. 28.4. Kit Päätye 1p (VM) ja 29.4. samassa paikassa 3p (AP,VM,-AV), 30.4. Kon Mönni 1p (MP), 5.5. Joe Linnunlahti 1p (PZ), 8.5. Joe Linnunlahti 2 E klo 4.15, mutta ilmeisesti samat illalla paikallisina (JMa), 17.5. Joe Ukonlahti 5p (TN). Viimeiset 4p Joe Ukonlahdella 23.5. (AP,MR).

Tylli: Ensimmäinen yksinäinen kiertelijä Joe Linnunlahdella 8.5. (JMa). Kevään parhaalta paikalta - Ilo Sonkajanrannan tekojärveltä seuraavasti: 23.5. 5p (PZ), 26.5. 30p (PH,AJ,HPö), 27.-28.5. 20p (AP,MR,AV,PZ). Näiden lisäksi jokunen yksittäinen tylli näyttäytyi Out Vuonoksessä ja muutamain paikoin Joensuussa.

Tundrakurmitsa: Ainoat 22.5. Out Systeemjärvi 1jp p ja Out Vuonos 2jp p (PH).

Karikukko: Ilo Sonkajanrannan tekojärvellä viihtyi yksinäinen lintu 19.-22.5.

Punakuiri: Yhden linnun varaan jäi punakuirin maine: 15.5. Kes Rasti 1 N klo 5.45 (OPP).

Punajalkaviklo: Ilo Sonkajanrannan tekojärvellä 1.5. 1p (PZ) sekä 27.-28.5. 1p (AP,MR,AV,PZ). Joe Utrassa 24.5. 1p (TN).

Mustaviklo: Nähtiin kolmesti huhtikuun puolella. Aikaisin 27.4. Vär Sääperi 1p (AP,-HK,PM,AV). Päämuutto toukokuun puolivälin paikkeilla. Siitä viitteenä Lip Ahonkylän havainnot: 12.5. 50p (AV), 13.5. 80p (PZ) ja 15.5. 50p (AV). Näiden lisäksi ilmoitettiin joitakin havaintoja yhdestä tai parista linnusta siellä täällä.

Isosirri: Yksi havainto tästä sisämaassakin säännöllisestä, mutta vaikeasti havaittavasta vähälukuisesta läpimuuttajasta. 23.5. Joe Linnunlahti 4jp N (PH).

Pikkusirri: Keväällä hyvin vähälukuinen läpimuuttaja - niin nytkin. Ilo Sonkajanrannalla neljästi: 21.5. 1p, 22.5. 2p, 23.5. 1p (PZ) sekä 27.5. 1p (AP,MR,AV,PZ). Muualla vain 23.5. 1p Joe Utrassa (TN).

Lapinsirri: Ensimmäiset 2m Joe Utrassa 15.5. (TN). Ylivoimaisesti eniten tirisijöitä keräsi Ilo Sonkajanrannan tekojärvi: 19.5. 5p, 21.5. 10p, 22.5. peräti 24p, 23.5. vielä 19p (PZ), 27.5. enää 5p (AP,MR,AV,PZ) ja 28.5. 8p (AP,MR). Muualta suurin kertymä löytyi Kon Venesatamasta 27.5. 5p (PM). Kolme yksilöä yhytettiin 20.5. Lip Ahonkylästä (HK), 22.5. Out Vuonoksesta (AP,AV) sekä 23.5. Joe Marjalasta (AP,-MR).

Suosirri: Ensimmäinen suosirri nähtiin jo 2.5. Joe Repokallion kaatopaikalla (PP). Muutto jatkui varsin aikaisella talvipukuisella (!) yksilöllä 5.5. Lip Ahonkylässä (HK,MPa). Jatkoa seurasi tasan viikon kuluttua 12.5., kun PM näki Pol Selkäniemiessä 1p/m. 14.5. PM kuuli viisi yömuuttavaa parvea Kon Riihikankaalla. Päämuutto tapahtui 22.-23.5., jolloin suosirrejä nähtiin seuraavasti: 22.5. Out Systeemjärvi 90p, Vuonos 270p/m (PH), Joe Utra 38m (TN), Ilo Sonkajanranta 82m3p (PZ) ja 23.5. Ilo Sonkajanranta 25p (PZ) sekä Joe Linnunlahti a60m (AP,MR,AV). 23.5. muutti myös suosirriyppisiä pikkukahlaajia: Joe Ukonlahti 12m ja Linnunlahti 105/5a m (AP,MR,AV). Viimeiset mustavatsat yhytettiin 3.6. Ilo Sonkajanrannalta, jossa vielä 2p (HKi). Yhteismääräksi laskin n.650 yksilöä + yömuuttajat + pikkukahlaajat, joka on keskinkertainen esitys.

Kuovisirri ja pulmussirri: Ei havaintoja.

Jänkäsirriäinen: Kaikki Ilo Sonkajanrannalta: 21.5. 1m (PZ), 26.5. 9p (PH,AJ,HPö), 27.5. 2p (AP,MR,AV,PZ) ja 28.5. 3p (AP,MR).

Yesipääsky: Mukavasti havaintoja. Eniten kuluksen kevään tapaan Ilo Sonkajanrannalla: 21.5. 3m, 22.5. 5+2NE (PZ), 27.5. 7p (AP,MR,AV,-PZ) sekä 28.5. 24p (AP,MR). Kon Pitkärannassa 24.5. 5p (PZ) ja 28.5. 7p (AP,MR). Muualta: 22.5. Out Systeemjärvi 5p (PH) sekä 23.5. Toh Niemelä 2p (PH,HPö). Viimeinen vitkuttelija 29.5. Pol Haapolahdessa 1p (AP,PZ).

VAELLUSLINNUT KEVÄLLÄ 1994

Hiiripöllö: Pari alkukeväistä havaintoa: 22.3. Kon Kotalahti 1p (AP,AV,PZ). Lintu on ollut paikalla pitempäänkin, mutta päivämäärätiedot puuttuvat. 10.4. Joe Karsikko 1p (JT,HKä).

Varpuspöllö: Ainokainen 29.3. Rää Haapasalmella 1p (MH).

Lapinpöllö: Ennätyksellisen talviesiintymisen jälkeen joitakin riitti vielä keväällekin. 13.3. Kii Kansanaho 1 (AS), 25.3. Kon Paihola Kontiovaara 1 navetan eteisessä päivälevolla (R&S Heiskanen/MP), 31.3. Vär Savikko 3p vielä talven jäljiltä (HK,AV), 4.4. Eno Jakojärvi 1p (HK,VJ,MPa,AP,AV). Mainittakoon vielä lapinpöllöotsikon alla lintu, jonka määrätyks on lapinviirupöllö: 29.4. Ilo Mutalahti 1 lensi tien yli (AP,AV).

Harmaapäätikka: 19.3. Kon Jakokoski 1p (MP), 31.3. Kit kk 1p (VM), 29.5. Kon Jakokoski 1♂ (MP).

Käpytikka: Muutama selvä muutto-/vaellushavainto: 19.3. Vär Sääperi 1 WSW (PZ), 10.4. Kit Kiteenlahti 1m (PZ), 23.4. Vär Sääperi 1+1 N (PZ), 27.4. Kon Pitkäranta 1 WSW (PZ). Lisäksi yksi määrittämätön kirjotikka 17.4. Vär Sääperi 1 SE (PZ).

Pikkutikka: Ei vaellushavaintoja. Vain seuraavat paikalliset ilmoitettiin: 5.4. Out Systeemjärvi 1 (AP,AV), 26.4. Toh Peijonniemenlahti 1 (AP,-HK,AV), 3.5. Ilo Patvinsuo Teretti 1♂ rummutteli keskellä suota männikössä (AP,ML).

Pähkinähakki: Vär Sääperillä keväällä 1 yksilö, josta havaintoja ainakin ajalta 29.4.-19.5. (AP,-AV,PZ).

Pyrstötäinen: Niukasti havaintoja: Joe Nepenmäellä 2.4. 3kie ja 4.4. ääntä (AP), sekä Ilo Sonkajanrannassa 5.5. 2p (PZ).

Pähkinänakkieli: Ainokainen käväisi lintulaudalla Val kk:ssa 3. ja 8.4. (Veikko Korhonen).

Tilhi: Hyvin vähissä. Kymmenkunta havaintoa koskien yleensä muutamaa lintua. Yli kymmenen linnun parvet: 8.4. Joe Rantakylä 30 (TN) sekä 1.5. Ilo Mutalahti 11p (PZ). Viimeiset 28.5. Kon Särkivaarassa havaitut kaksi lintua (PZ) saattoivat vaikkapa pesiä jossakin lähety-

villä.

Nokkavarpunen: Muutama havainto tästä varsin vaihtelevasti esiintyvistä siivekkäistä. 8.2. Vär Selkäkylä a8p (AP,AV), 20.3. Kon Selkie, Katajamäki 5p (Riitta Kontkanen), Selkie, Lipas 27.3. 3p ja Selkie, Notkola 6.4. 2 ruokinnalla (HK), 22.3. Pyh Mulonmäki 1ä (AP) ja viimeiset 20.4. Vär Sääperi 2kie (AP,HK,PH,HPö).

Vihervarpunen: Tiklin tapaan melko selvä muuttolintu. Ensimmäiset palailijat tällä kertaa 31.3. Pyh Mulossa ä+3(AP). Yleistyi nopeasti huhtikuun alkupäivinä, joskaan ei ollut missään kovin runsas. JT rengasti Joe Niinivaaralla 27-yks. ja Utrassa 25yks., sekä EL puolestaan Lieksassa 48yks.

Urpainen: Kohtalaisen runsas huhtikuussa. Parhaat muutot sattuivat kahden päivän ajalle 9.-10.4. Vär Sääperillä 9.4. n.500m (HK,MPa,AV) sekä 10.4. 600/7a ENE. Kon Jakokoskella 10.4. 640/6a m (MP). Joe Niinivaaralla 20.4.-22.4. piholla useita satoja, jotka pian katosivat (JT). Muuten paikallisten ja kiertelevien parvien koko vaihteli muutamasta kymmenestä pariin sataan. Poikkeuksena 18.4. Lip Viinijärvellä hyöriinty a600kie (AP,AV).

Tundraurpainen: Käsittämättömän vähän havaittuihin urpiaismääriin nähden. Olisiko syy siinä, että urpiaisparvilla oli niin kova meno päällä, ettei niitä päässyt kunnolla katselemaan? Kaikki havainnot: 2.3. Joe Rantakylä 2kie (AS), 9.4. "jossain Joensuussa" 1 (PZ) ja viimeinen 10.4. Joe Utra Ireng. (JT,HKä).

Punatulkku: Varsin reilu vaellus rengastuspaikkojen havaintojen valossa. Aikavälillä 16.3.-15.5. Joe Utrassa 120reng., Niinivaaralla 110-reng. ja Pyh Hammaslahdessa 26reng. (JT). Lieksassa maaliskuuhuhtikuussa rengastettu yht. 209 yksilöä (EL). Stajjarit eivät vaelusta havainneet, koska ainoaksi muuttolentohavainnoksi ilmoitettiin 10.4. Vär Sääperillä muuttaneet 5 punatulkkua (PZ).

Isokäpylintu: 3.5. Ilo Patvinsuo Teretti ♂+♀ (AP,ML).

Iso-/Pikkukäpylintu: Varsin heikko esitys. Enemmälti ainoastaan Kontiolahdessa, jossa kevään mittaan havaintoja n.20 parvesta. Parvien koko 3-18yks. ja lintujen yhteismäärä n.200 yks. (MP).

YÖLAULAJAT 1994 POHJOIS-KARJALASSA

Markku Halonen

Yölaulajakesä 1994 oli keskinkertainen tai jopa vähän normaalia vaisumpi. Useilla lajeilla (erityisesti luhtahuitti, ruisräökkä ja pensassirkkalintu) oli oikea katovuosi, joskin havainnointi ei ollut huippuvuosien tasoa. Toisaalta kaulushaikaralla ja viitakerkkusella kulunut kesä oli ennätyksellinen. Kiitos kaikille havainnoijille ja kuulevia korvia täksi kesäksi.

Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*) jatkaa maakunnan valloittamista; yhteismäärä 34 reviiriä on uusi ennätys. Uusia paikkoja löydettiin runsaasti etenkin Viinijärveltä. Siellä riittäneekin hyviä ruovikoita haikaroille pesimäpaikoiksi. Toisaalta monia ennen asuttuja paikkoja jäi tarkastamatta, joten maakunnan kaulushaikaratilanne liikkuu kuitenkin jo yli 50:ssä reviirissä. Seuraavana on lueteltu havainnot kunnittain. **Polvijärvi:** Viinijärvi 4Ä (PH), **Outokumpu:** Viinijärvi 7Ä, Systeemjärvi 2Ä (PH), **Liperi:** 3Ä, **Matisenlahti** 1Ä (PH), **Joensuu:** Linnunlahti 24.5. 1Ä (PZ), **Rääkkylä:** Haapasalmi, Harkonsaari 30.4.- 1Ä (K.Halonen), Hautalahti 19.5. 1Ä, Kylmäpohja 24.5. 1Ä (MH), Pieni-Onkamo 11.6. 1Ä (AP,HK), Jouhtenuslampi 1.6. 1Ä, Vuorilahti 13.6. 1Ä, Kivisalmi 13.6. 1Ä (MH,TN), **Pyhäselkä:** Mulo 12.5. 1Ä (PZ), Niva 10.6. 1Ä (AP,HK), Niittylähti 11.6. 1Ä (AP,AV), **Kitee:** Hovinlampi 30.4.- 1Ä, Ätäskö 1Ä (MH), **Tohmajärvi:** Peijonniemenlahti 1Ä (PH), **Värtsilä:** Uudenkylänlampi 1.5.- 1Ä, Sääperi 3.5. 1Ä (PH), **Kesälahti:** Rasti 11.5. 1Ä (PZ). Viimeinen 'sumutorvi-intoilija' tavattiin äänessä 29.6. Out Systeemjärvellä (PZ).

Ruisräökkä (*Crex crex*) yllätti retkeilijät jo 12.5. Vär Sääperillä. Kyseessä oli muutenkin harvinainen näköhavainto lajista (HK,AP,PZ). Kesän summa Sääperin ympäristössä jäi tällä kertaa niukaksi, vain neljä narisijaa tavattiin (PH,HKI ym.). Muut havainnot: 5.6.-26.6. Pyh Mulo 1Ä (HK), 8.6. Kit

Kytänniemi 1Ä ja Ranta 1Ä (MH,TN) sekä Rää Miisku 1Ä (MH).

Luhtahuitti (*Porzana porzana*) esitti myös pohjanoteerauksen. Kaikki reviirit: Vär Uudenkylänlampi 2, Out Sätöslahti 4, Laikanlahti 1 ja Pol Ruvaslahti 1 (PH), Kit Päätye 1 (AP,HK), Kit Muljula 1 ja Rää Oravilahti 1 (MH,TN) sekä Rää Taitimänjärven kaakoisnurkka 4 (MH).

Liejukana (*Gallinula chloropus*) Vanha vakiopaikka Out Laikanlahdella ei pettänyt, sillä 4.5. siellä oli 2Ä lintua (PH).

Luhtakana (*Rallus aquaticus*) Kaikki havainnot: 13.5. Vär Sääperi 1Ä ja Pol Nisäjärvi 1Ä. Out Laikanlahdella 2Ä, joista toinen 16.5. ja toinen 12.6. (PH). 1.6. Kit Kiteenlahdella 1Ä (MH,TN) sekä VI Rää Taitimänjärvellä 1Ä (MH).

Satakieli (*Luscinia luscinia*) Havainnot jäivät melko niukoiksi, ilmeisesti siksi ettei mitään aktiivista yöretkeilyä harrastettu satakielen parhaimpana lauluaikana toukokuun lopulla. Kesäkuun puolenvälin jälkeen kun tätä mestarilaulajaa kuulee vain harvassa paikassa.

Viitasirkkalintu (*Locustella fluviatilis*) Normaali esiintyminen. Kaikki havainnot: 12.6.- Rää Rasivaara 1Ä ja Rasisalon th 1Ä (MH,PM,TN), VI Rää Haapasalmi 1 tai 2Ä (vaihtoi paikkaa?) (MH), 14.6. Vär Hiidenvaara 1Ä (HKI), 6.6. Joe Paksuniemi 1Ä, 8.6. Utran kanava 1Ä, 10.6. Pyh Niva 1Ä ja 11.6. Mulo 1Ä (AP ym.), sekä 14.7. Joe Iiksenvaara 1Ä (KK).

Pensassirkkalintu (*Locustella naevia*) Edellisvuotiseen tapaan sirisevien koiraiden määrä oli pohjalukemissa. 'Pesili' oli suoraan harvinaisuus, eikä edes Vär Savikon huippupellolla sirissyt ensimmäistään lintua.

Ruisräkki on vuoden 1995 projektilaji. Piirros Heikki Pönkä

Luhtakerttunen (*Acrocephalus palustris*)
Kaikki havainnot: 13.6. Rää kk 1Ä, VI Veteli 2Ä ja Kit Niinikumpu 1Ä (MH), 4.6. Vär Sääperi 1Ä (PZ), 10.6. Pyh Niva 1Ä, 11.6. Mulo 3Ä, Vär Savikko 1Ä ja 12.6. Pyh Niittylahti 1Ä (AP ym.), 10.6. Joe Utra 2Ä, 12.6. Kii kk 1Ä, 13.6. Joe Koppola 1Ä ja Varaslampi 1Ä, lisäksi Värttilässä 2Ä ja Tohmajärvellä 2Ä (PH).

Viitakerttunen (*Acrocephalus dumetorum*)
Mainio vuosi pitkästä aikaa. Havainnoista erikoiskiitos kuuluu PH:lle, joka kompassi Tohmajärven ja Värttilän "massa-alueet" tarkkaan. Tohmajärvellä hän teki kaksi rundia, 6.6. ja 12.6. reitillä Kemie-Ristee-Kirkkoniemi-Asema, ja sieltä lohkesi 35 laulajaa. Vielä 27.6. alueella lauloi 7 viitakerttusta (MH, TN), jotka tulkitsin eri linnuiksi. Parhailla pusikkoalueilla viitakerttusten reviiiritiheys voi olla yllättävän korkea, ja eri aikaan tulleet koiraat laulavat eri aikaan. Värttilässä oli myös mahtavasti reviiirejä (50Ä), ja niiden erotteleminen oli jo työlästä. Alueella pesinee huomattavasti enemmän

viitakerttusia kuin mitä taulukot näyttävät. Muita hyviä keskittymiä: 10.6. Pyh Niva 3Ä ja 12.6. 4 uutta koirasta (kertoo hyvin lajin myöhäisestä muutosta) (AP, AV) sekä Rää Rasivaara 12Ä (MH ym.).

Ryतिकerttunen (*Acrocephalus scirpaceus*)
Viisi lintua kolmessa paikassa: 11.6. Vär Uudenkylänlampi 1Ä (AP, HK), Out Sätöslahti 3Ä (PH) sekä 22.7. Systeemjärvi, Lahdenjokisuu 1Ä (AP, Raigo Ögla).

Rastaskerttunen (*Acrocephalus arundinaceus*) Ei Havaintoja.

Havainnoijat (lomakkeen palauttaneet alle-viivattu): Markku Halonen (MH), Petri Hottola (PH), Hannu Kivivuori (HKi), Ari Kokkonen, Harri Kontkanen (HK), Kimmo Koskela (KK), Esko Lappi, Pertti Mähönen (PM), Toni Nevalainen (TN), Mervi Paajanen, Ari Parviainen (AP), Matti&Hannu Piironen, Matti Rekilä, Antti Vänskä (AV) ja Pentti Zetterberg (PZ).

Taulukko 1. Yölaulajien yhteismäärät 1994 Pohjois-Karjalassa. Kuntalyhenteet tulevat kunnan nimen kolmesta ensimmäisestä kirjaimesta, lajinimilyhenteet tulevat tieteellisen nimen suvun ensimmäisestä kirjaimesta ja lajinimen kolmesta ensimmäisestä kirjaimesta. Poikkeuksena Aris = luhtakerttunen. Yhteismäärien alla suluissa edellisvuoden (1993) yhteismäärät vertailun vuoksi.

	Bste	Raqu	Gchl	Ppor	Ccre	Llus	Adum	Aris	Asci	Aaru	Lnae	Lflu
ENO								1				
ILO						1						
JOE	1					5	15	4			1	3
JUU											1	
KES	1											
KII								6	1			
KIT	2	1		2	2		21	1			3	
KON						1	6				1	
LIE						1	1					
LIP	4					8	1				1	
OUT	9	2	2	5			3		4			
POL	4	1		1		1	1					
PYH	3				1	12	25	5			1	2
RÄÄ	7	1		5	1	10	31	3			8	3
TOH	1					3	42	2			1	
VAL												
VÄR	2	1		2	4	3	50	4	1		5	1
yht.	34	6	2	15	8	45	204	20	5	-	22	9
	(23)	(10)	(1)	(59)	(75)	(72)	(169)	(19)	(11)	(1)	(24)	(7)

PÄIVÄPETOLINTUJEN PESINTÄ POHJOIS-KARJALASSA 1993 ja 1994

Hannu Lehtoranta

Katsauksessa käsitellään poikkeuksellisesti kahden vuoden tulokset haukkojen pesinnästä. Käsitelytapa on tiivistetty, koska petolintujen pesimisestä on tulossa laajempi juttu juhlanumeroon.

Reviirejä havainnoijat ilmoittivat vuodelta 1993 332 ja niiltä kaikkiaan 115 varmistettua pesintää. Vuoden 1994 luvut olivat 323/133 (v.-92 443/138).

Havainnointiteho säilyi vähintäänkin entisellä tasolla. Nimiä lomakkeilta löytyi nelisenkymmentä. Melkein kaikilta havainnoijilta oli molemmilta vuosilta. Kiitokset aktiivisuudesta.

Havainnoijat: Alanen Markku, Halonen Markku (Nevalainen Toni), Hemming Jan, Huuskonen Hannu, JUUAN LINTUHARRASTAJAT (Lehtoranta Hannu, Jouni ja Jukka, Kirjavainen Harri, Halonen Jari, Ovaskainen Juha), Jutinen Juha, Järvinen Paavo (Parkkonen Alpo, Kivi-vuori Hannu, Kontkanen Harri, Korhonen Veikko, Koskela Kimmo, Kämäräinen Harri, Lappi Esko (Kokkonen Ari, Ojala Marko, Tuppurainen Erwin), Martiskainen Kimmo, Matero Jukka, Mietinen Juha (Nivanaho Raulo, Rouhiainen Kauko, Pitkänen Pekka, Koskinen Harri, Makkonen Aimo, Logien Tuomas, Räsänen Juhani), Parviainen Ari (Antti Vänskä), Nousiainen Ismo, Piironen Matti, Sorvari Veli-Matti, Sulkava Risto, Suomalainen Juha, Solonen Tapio, Tanskanen Ari, Valtanen Juha, Virmajoki Olli ja Zetterberg Pentti.

Pesintä lajeittain (suluissa v.-92 lukemat, LEHTORANTA 1993)

HIIRIHAUKKA: Muutaman viimeisen vuoden jaksoon verrattuna hiirihaukan lukemat jäivät heikommiksi. Vuonna 1993 86 revii-tiltä varmistettiin vain 36 pesintää. Vuoden 1994 lukemat olivat 113/51 (148/71). Selityksenä vähenemiseen oli myyräka-to parhailla esiintymisalueilla eteläisissä kunnissa. Myyriä oli 1993 paremmin vain Liperin tienoilla. Vuonna 1994 tilanne

parani Polvijärven ja Juuan suuntaan, mutta etelässä kato oli paha.

Läänin poikastuotto aloitettua pesintää kohden (=aloitettu muninta) oli tarkastelu-vuosina vain 1,11 ja 1,48 (2,07). Eteläisten kuntien lukemat olivat 1,17 ja 1,26 (2,18). Keskisten kuntien luvut olivat 1,10 ja 1,60 (2,19) ja pohjoisten kuntien 1,18 ja 1,73 (1,62). Luvuissa heijastuu myyräkantojen kasvu keski- ja pohjoisosissa läänin. Ruoka-pula näkyi pesillä selvästi lisääntyneenä linturavintona (rastaita, närhiä, harakoita, lehtokurppia, käpytikka, teeren poikanen, orava, sammakko ja jopa koppakuoriainen).

MEHILÄISHAUKKA: Hieman vaisua oli mehiläishaukan pesintä. Vielä v.1993 revii-rejä ilmoitettiin 29 ja niiltä 6 varmistettua pesintää. V.1994 jäätin jo 16 revii-riin ja vain kahteen varmistettuun pesintään (46/4).

Poikastuotto oli v.1993 ihan hyvä 1,80 poikasta aloitettua pesintää kohden. Seuraavana vuonna ainoa todettu poikanen saatiin kiinni näkkiintyneenä.

KANAHAUKKA: Kanahaukkamäärät jatkoivat edelleenkin laskuaan. Vuonna 1993 48 revii-tiltä varmistettiin 32 pesintää. Vuonna 1994 luvut tippuivat vielä 36 revii-rin 28 pesintään (52/35). Kanalintukantojen ehkä hienoinen nousu ei näkynyt pesintöjen määrässä, mutta pesintä-tulos aloitettua pesintää kohden on parantunut kolmen vuoden tarkastelujaksolla. Vuoden 1993 tulos oli 2,59 poikasta ja vuoden 1994 tulos 2,70 poikasta (2,17). Tuhoutu-neita pesintöjä todettiin vain yksi vuonna 1993.

Läänin poikasmäärät olivat 70 ja 73 poikasta, kun vuonna 1990 rengastettiin vielä 126 poikasta.

VARPUSHAUKKA: Varpushaukan määrät olivat vielä v.1993 ihan kohtuullisia. Revii-rejä kertyi 33 ja niiltä 16 varmistettua pe-

Taulukko 1. Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa vuonna 1993 (yllä) ja 1994 (alla). Luvut vasemmalta oikealle: revii-rien yhteismäärä/varmat pesinnät.

	Hiiri- haukka	Mehiläis- haukka	Kana- haukka	Varpus- haukka	Sinisuo- haukka	Ruskosuo- haukka	Nuoli- haukka	Ampu- haukka	Tuuli- haukka	Yhteensä
Eno	2/0 3/0	- -	- -	- -	- -	- -	3/0 4/0	- -	- 1/0	5/0 8/0
Ilomantsi	6/1 3/2	2/0 -	5/5 1/1	3/2 1/0	- 3/0	1/0 1/0	5/0 2/0	- -	3/0 -	25/8 11/3
Joensuu	1/0 3/1	- -	1/1 1/1	- 1/1	- -	1/0 1/0	4/1 1/1	1/0 2/0	- 2/0	8/2 11/4
Juuka	12/8 18/7	3/0 4/2	3/1 4/3	2/2 1/0	- 7/2	- -	4/1 3/3	1/0 -	- 14/5	8/2 51/22
Kesälahti	3/3 19/4	- 3/0	3/2 2/2	2/0 -	- -	- -	- -	- -	2/1 1/1	10/6 25/7
Kiihtelysvaara	7/5 5/5	- 1/0	- 1/1	2/2 1/0	- -	- -	- -	- -	- 1/1	9/7 9/7
Kitee	8/4 7/5	5/2 1/0	4/2 1/1	3/1 -	- 1/1	3/0 2/0	5/2 1/1	1/0 -	2/0 1/0	31/11 14/8
Kontiolahti	12/2 14/3	7/0 2/0	3/1 4/2	3/2 5/3	4/1 7/0	2/0 1/0	15/5 10/2	2/0 2/0	4/2 13/4	52/13 58/14
Lieksa	7/1 5/1	2/2 -	4/4 7/6	2/1 1/0	1/0 1/0	- -	5/1 2/1	- -	1/1 1/0	22/10 17/8
Liperi	5/3 5/4	1/0 -	1/1 1/1	- -	- -	4/0 3/1	- 1/0	- 1/1	10/4 5/4	21/8 16/11
Nurmes	2/1 3/2	- -	3/2 1/1	2/1 1/1	1/0 1/0	- -	- -	- -	1/0 1/1	9/4 7/5
Outokumpu	1/1 1/1	- -	1/1 1/1	- 1/1	- -	2/0 1/0	3/0 1/0	- -	1/0 -	8/2 5/3
Polvijärvi	2/1 -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	1/0 7/5	3/1 7/5
Pyhäselkä	2/0 3/2	- -	4/3 1/1	- -	- -	- -	- 1/0	- -	4/2 6/4	10/5 11/7
Rääkkylä	2/1 4/2	- -	2/1 2/0	3/0 1/0	1/0 -	4/0 -	5/1 1/0	- -	1/0 -	18/3 8/2
Tohmajärvi	1/0 3/3	1/0 1/0	- -	1/1 -	1/0 -	3/0 1/0	4/0 4/1	1/0 -	- 1/0	12/1 10/4
Tuupovaara	- -	- -	1/1 -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	1/1 -
Valtimo	11/5 14/8	4/2 2/0	10/7 9/7	5/4 3/3	- -	- -	2/0 1/0	1/0 -	1/1 7/2	34/19 36/20
Värtsilä	2/0 3/1	4/0 2/0	1/0 -	5/0 1/0	5/0 2/0	2/0 4/0	2/2 4/2	1/0 -	2/0 3/0	24/2 19/3
Yhteensä	86/36 113/51	29/6 16/2	48/32 36/28	33/16 17/9	13/1 22/3	22/0 14/1	57/13 36/11	7/0 5/1	37/11 64/27	332/115 323/133

sintää. Seuraavana vuonna havaintomäärä lähes puolittui. reviierejä ilmoitettiin 17 ja niiltä 9 varmistettua pesintää.

Varpushaukan kohdalla tutkimustehokuuemme vaihtelee vuosien välillä melko runsaasti. Siksi on vaikea sanoa, mistä pudotus johtui ja oliko se todellinen. Poikastuotto molempina vuosina oli ihan kohutuullinen, 3,90 ja 4,14 poikasta/aloitettu pesintä (3,50).

SINISUOHAUKKA: Heikot myyrävuodet heijastelivat sinisuohaukan määrään. Vuonna 1993 reviierejä kertyi 13 ja niiltä todettiin vain yhdellä lentopoikanen. Seuraavana vuonna Juuan ja Kontiolahden parantuneet myyräkannat lisäsivät määriä 22 reviiiriin ja kolmeen varmistuneeseen pesintään (30/0). Juuassa jokin petoeläin söi jo rengastetun poikueen pesään.

RUSKOSUOHAUKKA: Ruskiksia esiintyi melko lailla entiseen tapaan, mutta vielä-kään ei aktiivisuutta riittänyt pesintöjen varmistamiseen. Vuoden 1993 reviiirimäärä oli 22. Vuoden 1994 lukemat olivat 14 reviiiriä ja niillä yksi kolmen poikasen pesintä (14/1).

NUOLIHUKKA: Vuoden 1993 reviiirimäärä oli hyvä 57 ja niiltä varmistettuja pesintöjä 13. Vuonna 1994 ilmoitettujen

reviiirin määrä pieneni 36 reviiiriin, mutta varmistettuja pesintöjä kertyi kuitenkin 11 (51/4). Poikastuotto oli huonompi vuonna 1993. Aloitettua pesintää kohden poikasia oli 1,50. Lämmin kesä 1994 suosi korentopyytäjää paremmin, sillä poikastuotto oli keskimäärin 2,33

AMPUHAUKKA: Vuonna 1993 todettiin vain 7 reviiiriä ilman varmistettuja pesintöjä. Seuraavana vuonna 5 reviiiriin aineistossa oli yksi todettu pesintä, joka kolmesta munasta tuotti kaksi lentopoikasta.

TUULIHUKKA: Huonompana myyrävuonna 1993 reviierejä löytyi 37 ja niiltä 11 pesintää. Parantunut myyrätilanne lisäsi vuoden 1994 määrät 64 reviiiriin ja mukavaan 27 varmistettuun pesintään. Myös poikastuotossa parantunut ravintotilanne näkyi. Vuoden 1993 tuotto oli aloitettua pesintää kohden 3,11 ja seuraavana vuonna jo 4,24. Molempina vuosina yksi munapesä tuhoutui. Valtaosa pesinnöistämme on nykyisin pönttöpesintöjä. Vuonna 1993 kaksi pesintää löytyi luonnonkoloista.

Petolintuvastaava: Hannu Lehtoranta
Eevalantie 6 D 14
83900 Juuka
p. 976-472030, 949-186607

Taulukko 2. Päiväpetolintujen pesintätulosta kuvaavat arvot Pohjois-Karjalassa vuosina 1993 (ylempi) ja 1994 (alempi) (asuttu pesä = aloitettu muninta).

	Hiiri- haukka	Kana- haukka	Varpus- haukka	Sinisuo- haukka	Nuoli- haukka	Tuuli- haukka
Munamäärä	1,77 2,25	2,83 2,83	4,75 4,67	- 5,50	3 3,00	4,75 5,00
Kuoriut. määrä	1,65 2,00	2,83 2,83	4,13 4,33	- 5,00	2 3,00	4,14 4,71
Reng. ik. määrä	1,30 1,83	2,59 2,81	3,90 4,14	- 4,67	1,50 2,33	3,50 4,45
Tuhoutuneet kpl	5 9	0 1	0 0	- 1	0 0	1 1
Poik.tuotto/ asuttu pesä	1,11 1,48	2,59 2,70	3,90 4,14	- 3,33	1,50 2,33	3,11 4,24

Lintulehtipaketti 95

Tilaa luettelossa olevia lehtiä siten, että laskun yhteissummaksi tulee vähintään 200 mk ja oman paikallisyhdistyksesi lehti ei kuulu mukaan. Tilaukset osoitteella LYL, PL 17, 18101 Heinola vaikka kortilla, tai fax (918) 143 682 tai soittona (918) 152 579. Tilaus laskutetaan myöhemmin.

Ornis Karelica	EKLY	B5	64/1	20 mk
Tringa	Tringa	B5	272/4	68 mk
Sirri	Xenus	B5	60/1	27 mk
Kanta-Hämeen Linnut	KHLY	B5	96/1	32 mk
Ornis Botnica	KPLY	B5	100/1	40 mk
Keski-Suomen Linnut	KSLY	A5	120/3	35 mk
Lintukymi	KyLY	B5	90/1	30 mk
Kokko	LLY	B5	36/1	20 mk
Lounais-Hämeen Linnut	LHLH	B5	60/1	30 mk
Siipipeili	MLY	A5	100/1	27 mk
Siipirikko	PKLY	A5	128/4	35 mk
Aureola	PPLY	B5	160/4	60 mk
Siivekäs	Kuikka	A4	80/2	40 mk
Corvus	PSLY	A5	44/1	10 mk
Päijät-Hämeen Linnut	PHLY	A5	144/4	38 mk
Suomenselän Linnut	SsLY	A5	180/4	50 mk
Hippiäinen	SpLY	B5	120/4	23 mk
Lintuviesti	TaLY	B5	160/4	50 mk
Ukuli x Satak. Linnut	TLY+PLY	B5	200/4	65 mk

PKLTY ASUNTOMESSUILLA !

Yhdistyksellämme on Marjalan asuntomessuilla oma osasto vapaa-aika-alueella. Esittelemme mm. pönttöjä, tekopesiä, ruokinta-automaatteja, linnuston suojelema, lintuasemaa ja lintuharrastusta. Lisäksi järjestämme sään salliessa (kirkko)veneellä vierailuja lintuasemallemme. **Tarvitsemme avustajia.** Varaa itsellesi ja ystävillesi talkoopäivä osastollamme 14.7-13.8. ja tutustu samalla ilmaiseksi asuntomessuihin. Lähetä ennakkovarauksesi ja yhteystietosi (tai kysy lisätietoja) yhdistyksen osoitteella tai puhelimitse hallituksen jäsenille tai Risto Juvasteelle p. 973-801293. Otamme yhteyttä käytännön järjestelyistä. Varaamme päiviä ilmoittautumisjärjestyksessä, joten toimi heti!

Oulussa 10. - 13.8.1995 supertapahtuma

LINNUT 1995

III Suomen lintutieteen kongressi - teemoina
* *Lintujen muutto,*
* *Lintujen seuranta ja suojele,*
* *Uusia tuulia harrastuksessa, tutkimuksessa ja suojele* sekä
* *Populaatio- ja käyttäytymisologia*

Suomen BirdLife nyt ja vuonna 2000 -seminaari yhdistysaktiiveille

Suomen BirdLifen III jalkapalloturnaus (IV Perämeri Open) paikallisyhdistyksille

Retkiä Tauvon lintuasemalle ja Liminganlahdelle, leppoisia illanistujaisia

Kysy **OHJELMAA** ja **MAJOITUSVAIHTOEHTOJA** Hannu Huuskoselta (puh. 973-803 995).

Ilmoittautumiset 15.6. mennessä Markku Orell, Oulun yliopisto, Eläintieteen laitos, Linnanmaa, 90570 Oulu, puh. (981) 553 1216 (työ)

Ajankohtaista

Suomen muuttolintututkijoiden kokous Liperissä 18.-19.3.95

Pohjoismaisessa lintuasemakoukussa Norjassa 1992 syntyi paikalla olleiden suomalaisten keskuudessa ajatus suomalaisen lintuasemayhteistyön aloittamisesta. Lintuasemilla tehdään valtavasti töitä, mutta kerättyjen aineistojen käsittely ja julkaiseminen on heikoissa kantimissa. Yhteistyön ja yhteisten projektien avulla tätä yritetään korjata. Edellisessä kokoontumisessa mukaan tuli myös näkyvän muuton seuraaminen. Tällä saralla varsinkin arktikumun tutkimus on viime vuosina noussut näkyvästi esille ja tässä työssä ovat pohjois-karjalalaiset stajarit olleet eturivissä.

Tällä kertaa Liperiin, Siikasalmen koese- malle kokoontui parikymmentä lintujen muutos- ta kiinnostunutta tutkijaa ja harrastajaa. Lintu- asemista olivat edustettuina Tauvo, Tankar, Valassaaret, Jurmo, Halias ja tietenkin paikallinen Höylas. Asemien edustajat kertoivat aluksi asemien toiminnasta 1994. Mikko Ojanen teki katsauksen muuttotutkimuksen nykytilaan.

Suomessa esim. tieteellisiä julkaisuja mu- tosta ilmestyy hyvin vähän. Muualla, varsinkin Englannissa, Saksassa, Ruotsissa ja Baltian maissa muuton tutkimus on edennyt pitkin harppauksin. Radio- ja satelliittilähettimet mah- dollistavat lintujen seuraamisen muuttomat- kalla entistä paremmin, parantunut tietämys lintujen kasvattamisesta häkeissä tutkimusta varten on mahdollistanut muuttoa kontrolloivien geneettis- ten mekanismien ja lintujen suunnistautumisen kokeellisen tutkimisen, muuttostrategiat ja mu- ton fysiologia ovat nousseet keskeisiksi tutki- muskohteiksi jne. Suomessa lintuasematoiminta on jatkunut omalla painollaan, tosin monella asemalla on ollut selvää piristymistä toiminnas- sa. Näkyvän muuton seuraaminen oli jonkinas- teisessa lamassa 1980-luvulla, nyt siinäkin on tapahtunut piristystä mm. arktikan ja petolintu- jen muuton parissa. Jatkossa yhteistyön lisää- minen niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla on yhä tärkeämpää.

Pekka Rintamäki kertoi pajulintujen epä- symmetriatutkimuksesta. Epäsymmetria (puolis- koiden erilaisuus) voi heijastaa linnun geneettistä "laatua", kilpailukykyä tai ympäristön aiheutta- maa stressiä. Tavossa mitattiin pajulinna- uoimpien pyrstösulkien epäsymmetrisyyttä ja

havaittiin, että koiraisissa ei ollut tässä suhteessa eroja toisin kuin naaraisissa. Syy saattaisi olla sulka- sadon aikataulussa: vanhoilla naarilla jää pesinnän ja muuton välissä vähiten aikaa sulki- miseen eikä se voi olla niin huolellista kuin muilla.

Heikki Pakkalan esitys koski 1990-luvulla havaittua työttöisä vaelluskäyttäytymistä. Lajia on pidetty paikkalinnun perikuvana. Vuo- desta 1992 eteenpäin (Höylas:lla jo 1991) on kuitenkin havaittu syksyistä työttöisliikkehdin- tää monella lintuasemalla. Vaellusta on tapahtu- nut laajalla alueella Tavosta Baltiaan vaellus- sen ajoittumisen ollessa hyvin samanaikaista. Käyttäytymismuutoksen syitä voisivat olla poik- keuksellisen hyvä poikastuotto, elinympäristön muutokset (metsien pirstoutuminen) tai jostain muusta syystä johtuva muutos levittäytymiskäyt- täytymisessä.

Pirkka Aalto ja Ari Latja puolestaan esitti- vät tietoja hömötiäisen vaelluksista. Koska Tauvo ja Höylas ovat Suomen parhaat hömöti- aiasemat, on yhteistyö lajin tutkimuksessa luonnollista. Vaelluksen syynä on ilmeisesti stressi pesimäalueilla: hyvän poikastuoton jäl- keen kaikki linnut eivät mahdu talviparviin, vaan osan pitää lähteä vaellukselle, ensimmäisi- nä nokkimisjärjestyksestä viimeisinä olevat nuoret naaraat. Lähes kaikki vaeltajat ovatkin nuoria lintuja. Näyttäisi siltä, että hömötiäisellä pohjoiset ja itäiset kannat vaeltavat: Venäjällä ja Suomessa lähes joka vuosi vaelluksia, Baltiassa ja muissa Pohjoismaissa harvemmin.

Rengaslöytöjen perusteella Suomessa kuo- riutuneet hömötiäiset voivat ensimmäisenä syksynä vaeltaa satoja kilometrejä. Enimmäk- seen linnut kuitenkin tulevat ilmeisesti Suomen koillis- ja itäpuolelta. Höylas:lla ja Kajaanssa rengastettuja hömötiäisiä on löytynyt sektorilta Tauvo-Helsinki. Mereen törmätessään linnut lähtevät seuraamaan rannikkoa ja voivat kulkea koko Suomenniemen ympäri: rengaslöydöt samalta syksyltä mm. Hamina-Hanko, Hanko- Tauvo ja toisaalta Tauvo-Hanko, Tauvo-Kouvo- la. Talven tullessa linnut hakeutuvat sisämaa- han ja asettuvat talviparviin. Keväällä ainakin osa palaa kohti lähtöalueitaan: löydöt syksyllä Tavossa rengastetuista mm. Sallasta ja Kuh-

mosta myöhemminä vuosina.

Tauvo, Hanko, Jurmo ja Rauvola Turun lähellä osallistuvat Suomesta kansainväliseen Eurooppa-Afrikka-projektiin, jossa selvitetään Länsi-Euroopan kautta Afrikkaan muuttavien lajien muuttoreitejä ja -strategioita. Kaikkilla paikoilla on koettu vaikeuksia tutkimukseen kuuluvien mittausten kalibroinnissa. Runsaslu- kuinsimpana lintunamme pajulintu on tarkimman tutkimuksen kohteena. Tavossa kevätmuuton huippu on touko-kesäkuun vaihteessa, syysmuu- tossa on kaksi huippua, 4.-8.8. ja 14.-18.8. Etelässä syksyn huippu on myöhemmin, elo- kuun lopussa. Hangossa on selvitelty myös pajulintujen suuntautumista yömuutolle lähties- sä, mutta tulokset ovat jääneet epämääräisiksi ehkä menetelmistä johtuen. Rauvolan ja Jur- mon välillä on kiinnittänyt huomiota ero kir- josieppojen muuton ajoittumisessa (10 pv), vaikka paikkojen välinen etäisyys on vain 100 km. Syyksi epäillään lintujen erilaista pyydystet- tävyyttä manner- ja saariasemilla.

Harri Hongell kertoi yömuuton tutkimus- sesta Tankarilla. Suurin osa yömuuttajista on rastaista, niinpä syksyllä yömuutto painottuu niiden päämuuttokaudelle lokakuun alkuun. Muutto on vilkkainta keskiyön tietämissä, klo 4-5 on usein pienempi huippu. Rastaat keskittyvät

iltayöhön, kun taas esim punarinta, pajusirkku ja kiuru aamuyöhön. Linnut tulevat Tankarille avomereltä pohjoisesta (Ruotsista?) ja jatkavat saarijonoa etelään. Huonolla näkyvyydellä ne jäävät pyörimään majakan ympärille ja törmäile- vät siihen. Majakkaan törmänneistä ja kuolleista suurin osa, 57 % on punakylkirastaita, hippiai- siä on 11 %, laulurastaita 7 % ja räkättirastaita 5 %. Majakkaan törmänneissä on suhteessa enemmän vanhoja lintuja kuin Tankarilla ren- gastetuissa linnuissa.

Timo Pettay on tutkinut muuttavien hanhien parvikokoja Kummelskärillä ja havainnut, että muuton alkaessa vilkastua ensin kasvaa parvien koko ja muuton edelleen vilkastuessa lisääntyy parvien määrä. Vastatuuleissa keskimääräinen parvikoko kasvaa nopeammin kuin tyynellä tai myötätuulella, koska vastatuuleen lentäessä on edullisempaa lentää suuressa parvessa. Branta- hanhien määrät ovat selvästi kasvaneet 1970- luvulta 1990-luvulle, sepelhanhien kolminkertai- siksi ja valkoposkihanhien seitsemänkertaisiksi.

Esitysten lisäksi kokouksessa oli esillä posterit LYL:n tutunrikuuriprojektista, suosirri- en muutosta Suomenlahdella, helmipölylöjen muutos suunnista Tavossa ja arktikumutosta Virossa.

Ari Latja

Ruisrääkkä 1995

Viime kesän LYL-projektina kartoitettiin pikkutikkoja, nyt on vuorossa ruisrääkkä. Kartoi- tuksen tarkoituksena on mm. selvittää mahdollisimman tarkasti reviirien määrä ja sijainti sekä selvittää ruisrääkän suojelumahdollisuuksia. Seuraavassa vinkejä kartoitukseen:

- rajaa sopiva alue, jonka ruisrääkkät pyrit kartoittamaan mahdollisimman katta- vasti kuunteluretkillä n. 10.6.-10.7. (klo 24-03) välisenä aikana (ilmoita alueesi Petri Hottolalle, joka koordinoi kartoituksia).
- merkitse muistiin rääkkäkoiraiden ääntelypaikka ja -ympäristö mahdollisimman tarkasti (esim. viljapelto, heinäpelto, pakettipelto, rantaluhta ym.)
- tarkasta myös aiempien vuosien havaintopaikat
- ilmoita tuloksesi kesän loppuun mennessä (havaintopaikat mieluiten peruskartal- la tai yhtenäiskoordinaatein) Petri Hottolalle (osoite etukannessa).

Nyt on oiva tilaisuus aloittaa vakioitu vuotuinen ruisrääkkäseuranta ainakin muutamilla alueilla eri puolilla läänini. Muutaman harrastajan yhteistyöryhmillä saamme varmasti hoidet- tua useampiakin kartoitusalueita. Ei kun yökuuntelemaan...

Lisätietoja: Petri Hottola (973-821728)
Linnut 2/1995, sivu 5

Yhdistystiedote

SIIPIRIKOLLE UUSI NIMI?

Yhdistyksessämme on usein keskusteltu lehtemme nimestä. **Siipirikko**-nimeä on pidetty erikoisena ja outona. Petri Hottola on pitänyt nykyistä nimeä jopa lehden kehityksen esteenä ja esitti hallituksessa uudeksi nimeksi **Pikkulokki**-nimeä, ellei parempaakaan keksitä. Minäkin kannatan lehtemme nimen uudistamista, mutta toivoisin valinnassa laaja-alaista harkintaa. Ehdotettu "**Pikkulokki**" ei mielestäni "maistu hyvältä", vaikka sille useita perusteluita löytyykin: mm. yhdistyksen tunnus, "uhanalaisuus", esiintymisen painottuminen Pohjois-Karjalaan, hyvä lajiryhmä eli *Larus* (ainakin vanhoutuneen lokkimiehen mielestä). Mitä muita vaihtoehtoja löytyy? Tarkastelen seuraavassa muutamia vaihtoehtoja muistamieni muiden lintulehtien nimien pohjalta.

Vanhon nimien pohjalta

1) Lehden nimi voi olla sama kuin yhdistyksen nimi (esim. *Tringa*, *Oriolus*, *Apla*). **PLKTY**:n tapauksessa tämä ei ole järkevä vaihtoehto, koska meillä ei ole lyhyttä yhdistysnimeä eli esim. "**Pohjois-Karjalan lintutieteellisen yhdistyksen Uutiset**" olisi toivottoman pitkä.

2) Useiden lehtien nimenä on linnun suku- tai lajinimi. Useimmiten nimenä on latinan-kielinen sukunimi, esim. *Tringa*, *Oriolus*, *Aureola*, *Corvus*, *Hirundo/Viro*, *Dendrocopus/Ruotsi*. Näin pikkulokista tulisi "**Larus**", joka on sinänsä mahtavaa, sopivathan muutkin "uhanalaiset" lokit (*fuscus* ja *ridibundus*) kyseisen nimen alle. "**Larus**" saattaa kuitenkin vivahtaa ranskalaisittain varsin venäläiseltä (la russ).

Mielestäni olisi varsin perusteltua käyttää myös "**Cuculus**"-nimeä, sillä se on Pohjois-Karjalan maakuntalintu. Maakuntalintumme esittelystä *Linnut*-lehdessä (3/1993 s.32)

löytyy lisäperusteluita lajivalinnalle. Muitakin perusteita olisi: käen kukunta kuuluu kauas, tunnettu laji, latinasta kansainvälisesti tunnistettava, lisäksi se on varsin sointuva nimi.

Ainoa suomalainen sukunimi lehden nimenä on "Sirri", joka on varsin ytimekäs nimi Xenuksen lehdelle. Pikkulokin suomalaisesta sukunimestä tulisi "**Lokki**" ja käestä "**Käki**", mutta kumpikaan ei mielestäni tunnu hyvältä, vaikka lokkiharrastaja olenkin. Kansankielisiä linnunimiä edustavat Ukuli ja Kokko. Maakuntalinnullemme löytynee useita kansannimivaihtoehtoja, ainakin "**Käkönen**" (tai "**Kägönen**" ... "Karjalan maill' kuldakögöset kukkuu"). Näitä kivoja nimiä leimautavat äät ja ööt. Ne lisäävät eksoottisuutta ja omaleimaisuutta, mutta voivat toisaalta hieman vaikeuttaa esim. lehtemme levitystä EU:ssa. Joku voisi etsiä kansannimiä pikkulokillekin, onhan niitä julkaistukin.

Ainoa suomalainen lajinimi-lehti on "Hippiäinen", joka lienee otettu kuvaamaan Suupohjan yhdistyksen ja lehden pienuutta. Jos mekin haluamme jonkin lajinimen, niin "**Pikkulokki**" olisi vastaava pienuutta (mitättömyyttä?) kuvaava lajinimi. Olisiko tässä paljonkaan parannusta entiseen? Siipirikko-nimi syntyi kuulemma aikanaan hieman vähättelevästä tokaisusta "olkoon sitten vaikka Siipirikko". Muutosta isompaan kuvaisi "**Isolokki**" ja hauskempaan "**Naurulokki**". "**Selkälokki**" puolestaan kuvaisi muutosta jalompaan ja lämmittäisi erityisesti allekirjoittaneen sydäntä. "**Käki**" lienee liian pelkistetty ja voi antaa vääriä mielikuvia.

3) Maantieteelliset lehden nimet ovat yleisimpiä. Tavallisesti lehden nimi muodostuu toiminta-alueesta ja liitesanasta "linnut". Näitä ovat Päijät-Hämeen linnut, Keski-Suomen linnut, Suomenselän linnut, Sata-

kunnan linnut, Kanta-Hämeen linnut ja Lounais-Hämeen linnut. Näinollen eräs erittäin perusteltu nimiehdotus **PKLTY**:n lehdelle olisi "**Pohjois-Karjalan linnut**". Voisimme kuitenkin hieman laajentaa kattavuuttamme ja samalla lyhentää lehtemme nimeä käyttämällä nimeä "**Karjalan linnut**". Tämä olisi erittäin perusteltua, kun ennakoimme retkeilyn ja yhteistyön lisääntymisen rajan takaiseen Karjalaan. Voisimme jopa säännöllisesti julkaista havaintoja, raportteja ja tutkimuksia sieltä, mikä uskoakseni lisäisi lehtemme arvoa huomattavasti.

Maantieteellinen latinalainen nimi ja liitesana "Ornis" esiintyy kolmen lehden nimessä (Ornis Carelica, Ornis Botnica, Ornis Fennica). Koska Ornis Carelica on jo käytössä, niin esim. "**Ornis Carelicum Nordica**", "**Karjalan ornis**" tai "**Ornis Ostiensis**" tuntuvat aivan mahdollisilta. Sensijaan yhdistelmä "**Cuculus Carelica**" tuntuu ihan kivalta.

4) Lintuihin vaikkapa siiven avulla viittaavia muita nimiä on myös useita: Siipirikko, Siivekäs, Siipipeili, Lintuviesti, Emäpitäjän ornitologi ja Linnut (ent. Lintumies). Näistä mielestäni "**Siipirikko**" erottuu omalla rujoudellaan ja jää mieleen, mutta nimen jälkimausta voi olla montaa mieltä. Uskon, että iskevempiä nimiä tässäkin nimiluokassa lehdellemme löytyisi. Miten olisi vaikka suojeluun vivahtava "**Linnun huuto**". Onko

harkittu mahdollisuutta julkaista Joensuun seudun luonnonystävien kanssa yhteistyössä "**(Karjalan) Lintu & Luonto**" tai "**Lintu-vihreä**"? Saavutettaisiinko näin synergiaetuja yhdistämällä Siipirikko, Lehtivihreä ja kituva Pohjois-Karjalan luonto? Entä mitä etuja antaisi kituvan Ornis Karelican ja Siipirikon yhdistäminen koko Karjalan lehdiksi? Ottamalla vielä Orioluskin mukaan saataisiin lähes koko Itä-Suomen alueen kattava lehti. Sen levinneisyysalue alkaisi jo peittää pääosan allekirjoittaneen vakituisesta retkeilyalueestakin.

Oma ehdotukseni

Tätä kirjoittaessani en ole itse pystynyt päättämään suosikkiani esittämistäni vaihtoehtoista. Ehkä eniten olen mieltynyt "**Karjalan linnut**"-nimeen, mutta tosi hyviltä tuntuvat myös maakuntalintuun perustuvat nimet "**Cuculus**", "**Käkönen**" ja "**Cuculus Carelica**". Ne sopisivat hyvin myös nimeksi mahdolliselle yhteistyölehdelle.

Kaiken kaikkiaan tämä nimiasia on yllättävän laaja ja monivaihteinen. Hallituksen päätös järjestää asiasta nimikilpailu ja äänestys yhdistyksen sisällä on todella paikallaan. Toivottavasti se samalla aktivoi jäseniä osallistumaan yhdistyksemme 25-vuotisjuhlakaisun ja -juhlan valmistelutyöhön. Siihen tarvittaisiin meitä kaikkia jo tänä vuonna. Ilmoittaudu avustajaksi jo nimikilpailun yhteydessä!

Risto Juvaste

NIMIÄÄNESTYS

Ilmoita oma Siipirikon uusi nimiesityksesi mielellään lyhyiden perustelujen kera Risto Juvasteelle (puh. 973-801293) tai postitse osoitteella, **PKLTY**, PL 119, 80101 Joensuu, 15.8.1995 mennessä. Mikäli et halua nimeä muutettavan, äänestä Siipirikkoa.

Hallituksen nimeämä toimikunta valitsee eniten ääniä saaneista nimiehdotuksista parhaan toiselle äänestyskierrokselle, joka käynnistetään Siipirikossa 3/95. Mahdollinen uusi nimi otetaan käyttöön vuoden 1996 alussa, jos jäsenistö toisessa äänestyksessä syksyllä niin päättää.

Suojelu

IBA-PROJEKTI KÄYNNISTYI

SUOMEN TÄRKEIMMÄT LINTUALUEET SELVILLE!

Vuonna 1989 julkaisi Kansainvälinen lintujensuojeluneuvosto ICBP kirjan Euroopan tärkeistä lintualueista (Important Bird Areas eli IBA). Suomesta koottiin mukaan kiireen viikkoa 35 kohdetta. Pian sen jälkeen käynnistettiin uusi IBA-hanke. Tarkoituksena on saada mukaan uusia kohteita varsinkin maisista, joissa ensimmäiseen hankkeeseen ei pystytty panostamaan tarpeeksi. Entisten IBA-kohteiden osalta on puolestaan tärkeää saada linnusto- ja suojelutiedot ajan tasalle.

Nyt käynnissä olevan IBA-hankkeen tulokset kootaan vuonna 1997 ilmestyväksi kirjaksi. Uudessa kirjassa Euroopan laajuisesti merkittäviä IBA-kohteita tulee olemaan Suomesta arviolta noin 150, siis viisinkertainen määrä vuoteen 1989 verrattuna.

Suomeen perustettiin LYL:n toimesta IBA-työryhmä syksyllä 1994. Työryhmän toimintaa vauhditti merkittävästi Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) luonnonsuojelututkimusyksikkö, joka järjesti tuntuvan rahoituksen IBA-projektiin edistämiseksi Suomessa.

SYKE on alustavasti lupautunut myös kustantamaan kirjan Suomen tärkeistä lintualueista. Näitä alueita tulee olemaan Euroopan laajuisesti tärkeiden alueiden lisäksi noin 400-500. Näillä näkymin talvella 1996/97 ilmestyvässä kirjassa on siis kaikki Suomen parhaimmat lintupaikat monipuolisine linnusto-, elinympäristö- ja suojelutietoineen yksissä kansissa!

Monipuoliset kriteerit

Euroopan laajuisesti tärkeiden lintualueiden tulee täyttää niille laaditut kansainväliset kriteerit. Vaikka näissä kriteereissä uhanalaisten lintulajien säännöllisellä esiintymisellä on pääpaino, IBA-hanke ei tähtää ensi sijaisesti uhanalaisten ja harvinaisten lajien suojeluun. Ajatuksena on pikemminkin tunnistaa ja suojella alueita, joilla esiintyy poikkeuksellisen

sen runsas ja monipuolinen linnusto.

Käytännössä arvokkaiden lintulajien esiintymisaluet ja IBA-alueet kulkevat kuitenkin pitkälti käsi kädessä. Vain joidenkin elinympäristövaatimuksiltaan vaatimattomien (esim. teeri), vähälintuisissa elinympäristöissä pesivien (esim. kangaskiuru) tai hyvin hajallaan esiintyvien lajien (esim. petolinnut) suojelussa IBA-alueverkosto on melko tehoton. Suomen IBA-työryhmä on laatinut Suomen tärkeiden lintualueiden valitsemiseksi omat kriteerit. Nämä kriteerit on pyritty valitsemaan siten, että ne soveltuisivat kaikenlaisille lintualueille mm. pinta-alasta, elinympäristötyypistä tai linnustoselvitysten tarkkuudesta riippumatta.

Useimmilla tärkeillä lintualueilla on tehty säännöllisiä linnustoselvityksiä, joiden perusteella alueiden soveltuvuus IBA-kohteiksi on helppo arvioida. Kuitenkin monilta alueilta, varsinkin metsästysalueilta, linnuston runsaustiedot puuttuvat. Näiden alueiden arvo perustuu yksinomaan lajistotietoihin. Esim. jossakin metsässä tiedetään pesivän kana-haukka, metso, pohjantikka, pikkusieppo ja idänuunilintu, mutta kuinka monta paria niitä pesii, on hämärän peitossa. Kriteereissä tämä on otettu huomioon laatimalla kullekin elinympäristötyypille (yht. 7) indikaattorilajilista. IBA-kohteeksi valitulla alueella näistä lajeista täytyy pesiä merkittävä osuus.

Samoin kriteereissä on muistettu lajeja, joiden suojelusta Suomella voidaan katsoa olevan erityisvastuu. Useimmat näistä lajeista ovat pohjoisen havumetsä- ja tundra-vyöhykkeen lajeja, joita ei Euroopassa (maailmassa) esiinny useinkaan missään muualla kuin Suomessa ja Venäjällä. Esimerkkejä tällaisista lajeilta ovat mm. uivelo, jänkäsirriäinen, pohjantikka ja kuuukeli.

Näiden Suomelle hyvin tyypillisten lajien tärkeimpien esiintymisaluiden ja elinympäristöjen suojelu tulee ottaa vakavasti jo ennen kuin ne tulevat uhanalaisiksi. Maail-

manlaajuisesti ajatellen näiden erityisvastuulajien suojelu on itse asiassa tärkeämpää kuin UHEKS-lajien, joista monia (esim. viiriäinen, heinäkurppa ja valkoselkätikka) tavataan Suomen ulkopuolella hyvinkin runsaasti.

Suomen tärkein lintuprojekti?

Kevään 1995 aikana pyritään kokoamaan kaikki olemassa olevat linnustotiedot mahdollisilta IBA-alueilta ja laatimaan alustava IBA-kohdeluettelo. Ennen maastokautta 1995 pyritään luettelot lähettämään maakuntiin (paikallisyhdistyksiin) tarkistettavaksi ja päivitettäväksi. Tätä samaa työtä jatketaan vuonna 1996.

Kyseessä on ehkä tärkein hanke, mitä linnuston suojelemiseksi on maassamme tehty. IBA-käsite pyritään nostamaan samantyyppiseksi suojelupoliittiseksi taikasanaksi kuin UHEKS, joka on monessa tapauksessa auttanut ratkaisevasti kiistan kohteena olevan alueen suojelussa.

IBA-hanke liittyy olennaisesti myös EU:hun liittymisen myötä käynnistyneeseen Natura 2000-projektiin, joka sekin on elinympäristöltään tai eliöstöltään arvokkaiden kohteiden verkon luomiseen tähtäävä hanke. Tavoitteena on, että ainakin useimmat IBA-kohteet julistettaisiin myös Natura-kohteiksi, joiden suojelun toteuttamiseen vuoteen 2004 mennessä Suomi joutuu sitoutumaan.

IBA-alueiden tulee siis tunnistaa kaikki Suomen tärkeimmät lintujen elinympäristöt ja esiintymispaikat. Tämän lisäksi IBA-alueiden tulee muodostaa maanlaajuinen verkko, johon pyritään ottamaan mukaan parhaat kohteet kaikista maakunnista myös kunkin elinympäristön tai lintulajin pääesiintymisalueen ulkopuolelta. Tämä on välttämätöntä mm. uhanalaisten lajien elpymisen ja levittäytymisen turvaamiseksi.

Mitä sinä voit tehdä?

Kaikkien paikallisyhdistysten toivotaan osallistuvan IBA-hankkeeseen aktiivisesti. Paikallisyhdistykset voivat esim. järjestää omalla toiminta-alueellaan yhdessä esim. luonnonsuojelupiirien ja suojeluviranomaisten kanssa tärkeiden lintualueiden tarkistuskäynnit. Entuudestaan arvokkaiksi tiedettyjen alueiden elinympäristö-, suojelu ja linnustotiedot tulisi

saattaa ajan tasalle ja uusilta kohteilta tulisi kerätä tarvittavia tietoja IBA-arviointia varten.

Yksittäiset lintuharrastajat voivat edistää IBA-hanketta ilmottautumalla oman yhdistyksensä suojeluvastaavalle tai puheenjohtajalle halukkuutensa tarkistaa mahdollisia IBA-kohteita ja vierailamalla hyväksi tietämillään kohteilla "IBA-mielessä". Paikallisyhdistykselläsi tulee olemaan lista mahdollisista IBA-kohteista vielä tämän kevään 1995 lopuessa.

IBA-hankkeeseen osallistumiseen uskoisin jokaisella lintuharrastajalla olevan selkeä motiivi: edistämällä parhaiden lintualueiden suojelua varmistaa parhaiten retkeilyn jatkumisen niillä vielä 10 ta 20 vuodenkin kuluttua. Sitä paitsi, mikä olisi sen hauskeempaa 'työtä' kuin vierailla parhailla lintualueilla ja pitää silmänsä auki!?

Tartu siis sinäkin itseäsi niskasta kiinni ja anna panoksesi Suomen parhaiden lintupaikkojen suojeluhankkeelle!

Mauri Leivo
BirdLife Suomi
IBA koordinaattori

LOKKIPESINTÖJÄ ?

Kerään juhlaulkaisua varten tietoja lokkien pesinnästä Pohjois-Karjalassa. Olen viime vuosina kierrellyt suurimmat veneilyreititvedet, mutta kaipaan tietoja pienemmiltä järveltä. Jos Sinulla on julkaisemattomia tietoja lokkien pesinnästä joillakin P-K:n vesialueilla, niin olisin todella kiitollinen vähäisistäkin tiedoista. Myös "ei-pesi"-tiedot pikkujärveltä ovat arvokkaita, sillä en onnistunut taannoisessa lentoprojektissani inventoimaan pikkujärvien lokkilinnustoa. Pesikö kalalokki jokaisella järvellä? Kaikki vanhat julkaisematomat havainnot ovat tosi arvokkaita. Ilmoita havaintosi (vaikkapa edes mökkirannastasi) yhdistyksen osoitteella tai minulle osoitteella Viijakaari 4, 80510 Onttola tai puh.973-801293. Lupa lähettää yllätyspalkintoja vastanneille.

Risto Juvaste

Viimeaikaisia havaintoja

Paljon pikkuharvinaisuuksia

Jaksolla **20.3.-15.5.** sää vaihteli keväisen oikullisesti, ja tällä kertaa vappua vietettiin todella talvisissa olosuhteissa. Kesän sanantuoja - haarapääsky - tosin ennätti jo ennen sitä, 20.4., Kiteelle.

Merimetsoja nähtiin muutolla yhteensä 36 yksilöä. **Harmaahaikaroista** tehtiin ennätyskelliset viisi havaintoa huhtikuun lopulla normaalin 0-1 haviksen sijaan. **Pikkujoutsenet** puolestaan lähes loistivat pois- saolollaan - vain yksi lintu havaittiin Kiteellä. Kevään ainoa **lyhytnokkahanhi** 'tipahti' paikalliseksi 6.5. Värtsilän Sääperille, ja jäi paikalle useiksi päiviksi.

Kevään 'levittäytyjän' tittelin jakavat **meri-** ja **kanadanhanhi**, jotka molemmat ovat esiintyneet normaalia runsaimpina. Merihanhi on nähty noin 17 ja kanadanhanhi 25 yksilöä. Yhteismäärien arviointia hankaloittaa lintujen helppo havaittavuus ja liikkuvuus, jolloin samat linnut lasketaan helposti kahteen kertaan. Jokohan kanadanhanhi valloittaa P-K:n lintuvedet lopullisesti. 11.5. Tohmajärven Peijonniemenlahdella vierailleita harrastajia ilahdutti **ristisorsanaaras**, joka on P-K:ssa erittäin satunnainen vierailija.

Kolme **harmaasorsakoirasta** nähtiin huhtikuun lopulla ja 13.5. ♂ + ♀ Värtsilässä sekä ♂ Tohmajärvellä. 27.4.-1.5. Kiteen Päätyeenlahdella viihtynyt hybridisotkakoiras kiehtoi ja puhutti määritysintoilijoita. Lintu muistuttaa kovasti puna- ja tukkasotkan risteymää, mutta sen nokassa ja selässä on tähän sopimattomia piirteitä. Nokan perusteella pohdittiin sepelsoitkankin osallisuutta tähän 'sekasikiöön'. 7.5. Joensuun Linnunlahdella levähti 9♂ + 11♀ **allihaahkaa** ja 12.5. 2♂ + 2♀ Tohmajärven Peijonniemenlahdella.

Petolintuja leijaa!

Haarahaukkoja on summattu ennätyskelliset 9 yksilöä, joista mielenkiintoisimpana ha-

vaintona 7.5. Tohmajärvellä havaittu soidintava pari. **Isohaarahaukka** yllätti Värtsilän Sääperillä stajjarit 2.5. Ilmeisesti vuoden ensimmäinen 'isomilvus' muutti määrätietoisesti koilliseen. Havainto oli P-K:n kolmas ja Värtsilän toinen. Nuori **sirosuohaukka** (*C.pygargus/macrourus*) liihotteli itään 3.5. Värtsilässä, ja n.10-13.5 samalla alueella on pyörinyt arosuohaukka-tyyppinen 'sirosuo', joka on aiheuttanut päänvaivaa stajjareille. Vanha **niittysuohaukkanaraas** pyöri 11.5. Värtsilän Sääperillä, ja hieman yllättäin seuraavana päivänä samalla paikalla havaittiin paikallinen nuori niittysuohaukka.

Meri- ja **maakotkia** on nähty muutolla jokseenkin normaalisti. Viimeisimmät havainnot; nuorehko merikotka oli 10.5. Otokummun Sysmäjärvellä, 2 nuorehkoa maakotkaa muutti luoteeseen 27.4. Kontiolahden Romppalassa ja 4^{kv} maakotka paineli 3.5. pohjoiseen Värtsilässä. Harvinaisempien kotkien sarjan aloitti 27.4. Kiteen Päätyeenlahdella kaakkoon liihotellut **kiljukotkalaji** (*A.clanga/pomarina*). Jatkoa seurasi samana päivänä Värtsilän Sääperillä, missä puolestaan **pikkukiljukotka** muutti kaakkoon. 9.5. Sääperi 'iski' jälleen; vanha **kiljukotka** matkasi koilliseen. Vielä 11.5. nähtiin määrittämätön kiljukotkalaji Kiteen Kiteenlahdessa. **Muuttohaukkoja** nähtiin ainakin 9 yksilöä, joista valtaosa Sääperillä.

Kahlaajia, lokkeja, kyyhkyjä

Mustapyrstökuireja on havaittu yhteensä 7 yksilöä. Värtsilän Sääperin lintujärvellä on oleillut kuiripariskunta 6.5. alkaen, ja 10.5. paikalla oli 3 yksilöä.

Merilokeille kulunut kevät on ollut edellisvuosia selvästi heikompi - vain yhdeksän lintua on nähty. 4.5. nähtiin Joensuussa esiaikainen **isolokki**. Tuikiharvinaisen **räyskä** muutti 2.5. Joensuun Linnunlahdella.

Uuttukyyhkystä on tullut huippuharvinaisuus P-K:n oloissa. Aktiivisesta retkeilystä huolimatta vain yksi lintu on havaittu

22.4. Värtsilän Sääperillä. Vieläkin harvinaisempi **turkinkyhky** oli 6.5. paikallisena Sääperillä.

Vanha **tunturipöllökoiras** yllätti erään autoilijan 8.5. Nurmeksen Ylikylässä. Lintu istuskeli päätien varressa tolpan nenässä.

Entäs sitten varpuslinnut?

Harvinaisuksistapuheenollen **kangaskiuruja** näkyi normaalin niukasti - kaksi koirasta.

Toinen oli hetken paikallisena 20.4. Joensuun Rantakylässä, laulaa lurautteli ja jatkoi matkaansa. Ja se toinen oli paikallisena 28.-29.4. Joensuun Noljakassa. **Tunturikiuruja** on nähty ilahduttavan runsaasti - vähintään 22 yksilöä. Erittäin mukava oli 11 paikallisen linnun parvi 9.-n.13.5. Joensuun Linnunlahden raviradalla. **Sepelrastaita** näkyi vapun tienoilla kolme koirasta, joista kaksi Liperissä ja yksi Rääkkylässä.

HOTELLI-RAVINTOLA SINILINTU

Värtsiläntie 43, 82655 VÄRTSILÄ, (973) 629 481, fax (973) 629 482
HOTELLI-, RAVINTOLA- JA MATKAILUPALVELUJA

Niiralan raja-aseman läheisyydessä Sääperin lintujärven äärellä
* majoituspalveluja hotellissa ja Jänisjoen leirintäalueella
* lounas seisovasta pöydästä, á la carte iltaisin

TERVETULOA KIIKAROINNIN LOMASSA!

Maija ja Raimo Tiittanen

TERVE METSÄ

**Enso on luotettava
yhteistyökumppani
Pohjois-Karjalassa**

Soita!

EG ENSO-GUTZEIT
KARJALAN HANKINTA-ALUE

973 - 7811

**WWF - SHOPISTA
löydät laadukkaat**

- * T-paidat
- * Colleget
- * Pehmolelut jne...

Ostamalla tuet luontoa!

**WWF - Shop
Prisman Kauppakeskus
Voimatie 2
80100 JOENSUU**

**TUTKITUSTI
JOENSUUN HALVIN
KUVAKAUPPA**

FOTO ZUUMI

JUHANA IKONEN KY
Siltakatu 14, 80100 JOENSUU
Puh. 950 550 8088